Ազգ
Azg armenian daily
28 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 1998 ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ #12 (1515)

Բաղդադն ու Վաշինգտոնը սպառնալիքներ են փոխանակում

28 ՅՈՒՆՎԱՐ, ԲԲՍ, «ԱԶԱՏՈՒԹՅՈՒՆ»։ Իրաքի պետական մամուլը հայտարարեց, թե Բաղդադը պատրաստ է դաս տալ ամերիկյան բռնապետներին եւ նրանց բրիտանական կամակատարներին։ Այդ հայտարարությունը կատարվել է ի պատասխան ԱՄՆ-ի նախագահի, թե հակամարտության կարգավորման դիվանագիտական լուծման համար ավելի քիչ ժամանակ է մնում։ Այսօր Բաղդադ կժամանի Ռուսաստանի նախագահի հատուկ բանագնաց, ՌԴ փոխարտգործնախարար Վիկտոր Պոսուվալյուկը, որը, Իրաքի ղեկավարությանը կհանձնի Բորիս Ելցինի ուղերձը։ Բաղդադ մեկնելուց առաջ Պոսուվալյուկն ասել է, թե ինքը կգործադրի դիվանագիտական եւ քաղաքական բոլոր միջոցները, ռազմական հանգուցալուծումից խուսափելու համար։ Իսկ ԱՄՆ-ի առաջատար հանրապետական սենատոր Ջոն Աշքրոֆթն այսօր հայտարարեց, որ ամերիկյան Կոնգրեսը կպաշտպանի նախագահին, եթե վերջինս որոշի երկրի արտաքին շահերը պաշտպանելու համար ուժ գործադրել։ Հանրապետական սենատորն ասել է, թե Քլինթոնի նախագահության հետ կապված լուրջ հարցեր կան, սակայն, երբ ամերիկյան շահերին վտանգ է սպառնում, Կոնգրեսի ճնշող մեծամասնությունը կպաշտպանի ռազմական ուժ կիրառելու որոշումը։ Մեկնաբանները երկյուղ են հայտնում, որ իր անվան հետ կապված սկանդալի ազդեցությունը թուլացնելու նպատակով Բիլ Քլինթոնը Իրաքում կարող է դիմել չափազանց կոշտ միջոցների։

ՕՐԱԽՆԴԻՐ

Ո՞վ է փակելու ճգնաժամի հակասահմանադրական ելքերի ճանապարհը

ՌԱՖԻԿ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ

ՀՀ գործող Սահմանադրությունը ընդունելուց առաջ տեսակետների ամենասուր բախումը «նախագահակա՞ն, թե՞ խորհրդարանական հանրապետություն» ձեւակերպումն էր։ Նախագահին գործնականում անսահմանափակ եւ անվերահսկելի իշխանություն վերապահող ներկա տարբերակի դեմ արտահայտվողները նշում էին, թե պետության եւ ժողովրդի համար կենսական նշանակություն ունեցող հարցերում նախագահի անպարագիծ լիազորությունները կարող են ուղղվել նաեւ հենց պետության եւ ժողովրդի շահերի դեմ հատկապես այն դեպքերում, երբ նախագահը, ենթարկվելով արտաքին ճնշումներին, հանկարծ ստիպված լինի կատարել այդպիսի քայլեր։ Արցախյան հակամարտության ներկա փուլում, իմ կարծիքով, մենք հայտնվել ենք ճիշտ այդպիսի իրավիճակում. մի կողմից ազգային հավաքական կամքն է Արցախի հարցում Ադրբեջանին անհարկի, չափազանց մեծ ու չարդարացված զիջումներ չանելու, մյուս կողմում նախագահն է՝ արտաքին ճնշումների ազդեցությամբ «աչքը վախեցած» եւ այդպիսի զիջումների հակված։ Իհարկե, նա այդ չի խոստովանում, իր կեցվածքը հասարակական լսարանին հրամցնելով իբրեւ իրատեսական եւ փոխզիջումային։ Սակայն հասարակության բացարձակ մեծամասնությանն այդպես էլ հասկանալի չէ, թե ո՞րն է փոխզիջումը։ Եթե նախագահը փոխզիջում է համարում արյունով ազատագրված արցախյան հողերը կամ դրանց մի մասը թշնամուն վերադարձնելը, ապա Ադրբեջանի՝ «զիջումը» որն է մեր հանդեպ։ Որ Ադրբեջանը խոստանում է վերադարձնե՞լ ԼՂՀ 10 տարի առաջվա կարգավիճակը, «հանդուրժե՞լ» արցախահայության բնակվելն իր պատմական բնօրրանում «եւս 3000 տարի», շրջափակումների վերացո՞ւմը, որից, իբր, կախված է մեր բարեկեցությունը։ Թե մեկը, թե մյուսը, թե երրորդը մեծ խաբեություն են։ «Իր տարածքում» հայության «հանդուրժելու» Ադրբեջանի կեցվածքին լավ ծանոթ ենք, շրջափակումների վերսկսումը 5 րոպեի գործ է, շրջափակումներով մեր բարեկեցությունը պայմանավորելը մոլորություն, միջազգային երաշխիքների կիրառումը ժամանակավոր։ Հետեւաբար, նախագահը կամ բարեմիտ մոլորության մեջ է, կամ արտաքին ճնշումների զոհ։ Այսպես, թե այնպես, նա հայտնվել է հարազատ ժողովրդի, նույնիսկ իր իսկ թիմակիցների մեծ մասի հետ ընդդիմության վիճակում, քաղաքականապես մեկուսացված ու բարոյապես չհասկացված։ Այսպիսի ճգնաժամերի դեպքում սովորական ելքը կամ ժողովրդին սեփական ճշմարտությունը համոզելն է, կամ հրաժարականը։ Իսկ եթե նախագահը չի անում ո՛չ մեկը, ո՛չ մյուսը

Տես ▸ էջ 2

ԴԱՇՏՈՆԱԿԱՆ

Հայաստանի նախագահի հրաժարականի պահանջները անլուրջ են

Հայտարարեց նախագահի մամլո քարտուղարը

ԵՐԵՎԱՆ, 27 ՅՈՒՆՎԱՐ, ՍՆԱՐՔ։ Նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի հրաժարականի մասին վերջին օրերին Հայաստանում հնչող պահանջները անլուրջ համարեց նրա մամլո քարտուղար Լեւոն Զուրաբյանը։ Սնարքի թղթակցի հետ զրույցում նա հավաստեց, որ Լեռնային Ղարաբաղի հակամարտության կարգավորման հարցում փոխզիջումներ փնտրելը կշարունակվի։ ՀՀ նախագահը արդեն ընդունել է ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի համանախագահների մշակած կարգավորման ծրագիրը, եւ այժմ մնում է, որ դա ընդունվի նաեւ Ղարաբաղի կողմից, ասաց Զուրաբյանը։

Հայաստանի իշխանական կառույցներում այս առիթով ծագած հակամարտությունների մասին հարցին պատասխանելով, մամլո քարտուղարը նշեց, թե ամենագլխավորն այն է, որ տարաձայնություններ չկան երկրի արտաքին քաղաքականության [illegible] եւ իրականացողների, այսինքն՝ Սահմանադրությանը համապատասխան երկրի արտաքին քաղաքական ուղղվածությունը որոշող նախագահի եւ արտաքին գործերի նախարարի միջեւ։ Իսկ որ մյուս ղեկավարները կարող են ունենալ սեփական կարծիք, տարօրինակ չէ, ասաց Զուրաբյանը։ Նրա խոսքերով, Հայաստանի անվտանգության խորհրդի նոր նիստ մոտ ժամանակներս չի նախատեսվում։

Մամլո քարտուղարը նաեւ հաղորդեց, որ միջազգային հանրությունը եւ, մասնավորապես, ղարաբաղյան հարցի կարգավորման միջնորդները դեռեւս հրապարակայնորեն չեն արձագանքել Հայաստանի ներկա ներքաղաքական իրավիճակին։

Խոսելով ՀՀ նախագահի ծրագրերի մասին, մամլո քարտուղարը հաղորդեց, որ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի մոտակա ուղեւորությունը հանրապետության սահմաններից դուրս ծրագրված է մարտի 19-20-ը։ Այդ օրերին նախատեսված է նրա մասնակցությունը ԱՊՀ հերթական գագաթաժողովին, Մոսկվայում։

Երեւան. Մահափորձերի գործերով քննվել է 120 մարդ

ԵՐԵՎԱՆ, 27 ՅՈՒՆՎԱՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ։ Վերջին շրջանում կատարված մահափորձերի կապակցությամբ հարուցված քրեական գործերի քննության ընթացքի վերաբերյալ մանրամասներ ստանալու ակնկալիքով Արմենպրեսի թղթակիցը դիմեց ՀՀ դատախազություն։ Նրա լրատվական վարչությունից ասացին, որ այդ 3 գործերով կատարվում է խորացված քննություն, արդեն քննվել է 120 մարդ, կատարվում է համապատասխան փորձաքննություն, դիտարկվում են տարբեր վարկածներ։

Հիլարի Քլինթոնը պաշտպանեց ամուսնուն

27 ՅՈՒՆՎԱՐ, BBC։ Հիլարի Քլինթոնը, ամերիկյան նախագահի կինը, ելույթ ունեցավ ամերիկյան հեռուստատեսությամբ եւ հայտարարեց, թե նախագահ Քլինթոնի անվան հետ կապված վերջին սկանդալը մաս է կազմում ԱՄՆ-ի նախագահի դեմ սանձազերծված քաղաքական արշավի։ Տիկին Քլինթոնը մտահոգություն հայտնեց նաեւ այն կապակցությամբ, որ Քլինթոնի դեմ ուղղված մեղադրանքները հետաքննող անկախ քննիչ Սթարը առաջնորդվում է քաղաքական դրդապատճառներով եւ հանդիսանում է նախագահի՝ աջ կողմնորոշում ունեցող քաղաքական թշնամիների դաշնակիցը։

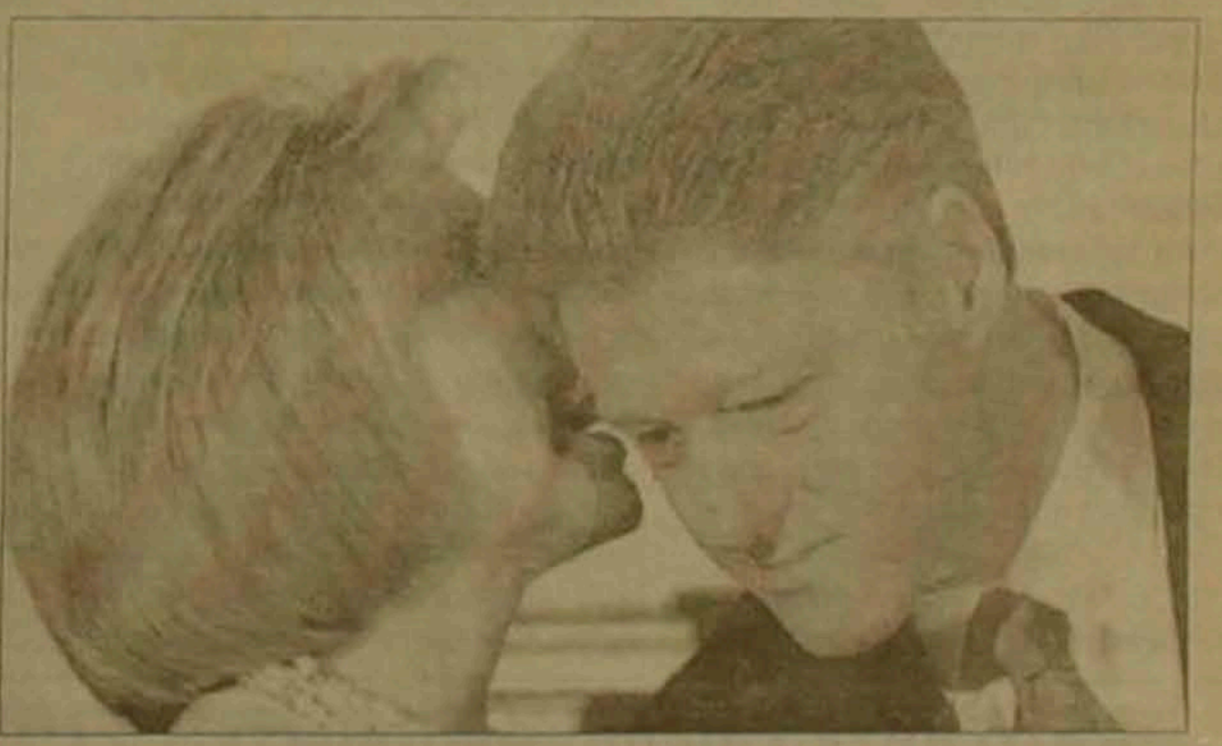

25 տարի անց դատախազը զղջում է Գուրգեն Յանիկյանին դատապարտելու համար

Հունվարի 25-ին «Ֆրեզնո Բի» օրաթերթում լույս է տեսել 25 տարի առաջ երկու թուրք դիվանագետներ սպանած Գուրգեն Յանիկյանի դատախազ Դեյվիդ Մինիերի հոդվածը։

Անդրադառնալով Սանտա Բարբարայի «Բալթիմոր» հյուրանոցում Թուրքիայի գլխավոր հյուպատոսի եւ փոխհյուպատոսի ահաբեկչական արարքին՝ նա ընդգծում է, որ Սողոմոն Թեհլերյանի օրինակով Յանիկյանը եւս ցանկացել է իր դատավարությունը դարձնել «Հայկական Նյուրնբերգի» նախակիզբը։

«Ես էի Յանիկյանի դատավարության դատախազը, հայերի հույսերն ինձ վրա էին», գրել է Մինիերը՝ ավելացնելով, թե դատապաշտպան Վազգեն Մինասյանը Ցեղասպանության դեմ որոշում ընդունելու կոչ է արել իրեն՝ հանձնելով բազմաթիվ փաստաթղթեր։

«Առիթ ունես աշխարհում արդարության խորհրդանիշը դառնալու», ասել է Վ. Մինասյանը դատախազին, եւ վերջինս այժմ ընդունում է, որ ժամանակը ետ դարձնելու դեպքում ինքն այլ ճանապարհ կընտրեր։

«Իբրեւ դատախազ իմ պարտականությունն էր հանցագործությունը դատապարտել եւ գիտենալով, որ դատարանը կարող է իր կարծիքը փոխել, երբ ջարդերի մասին վկայությունները լսի, համոզեցի դատավորին, որ այդ վկայությունները հաշվի չառնի։ Այդպիսով՝ «Հայկական Նյուրնբերգ»-ը ձախողության մատնեցի», գրել է նա։

Հեղինակի վկայությամբ, Յանիկյանի եւ նրա թարգմանիչ Արամ Սարոյանի ուսերին էր ծանրացել Հայկական ցեղասպանության փաստերը ներկայացնելու աշխատանքը։

«Ցավում եմ, որ թույլ չտվեցի Ցեղասպանությունը փաստել, որովհետեւ պատմության ամենամութ էջերը՝ ցեղասպանությունները պետք է բացահայտվեն, որպեսզի չկրկնվեն։ Դժբախտաբար, Հայկական ցեղասպանությունն առ այսօր չի բացահայտվել, եւ այդ պատճառով Հիտլերը 1939 թ. սկսած Ցեղասպանությունից առաջ կարող էր հայտարարել՝ վերջապես ո՞վ է հիշում հայերի բնաջնջումը», եզրակացրել է դատախազը։

«ԵՐԵՎԱՆ»
ՏԵՂԵԿԱՏՎԱԿԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆ

ՎԱՇԻՆԳՏՈՆ

ԱՄՆ-ը դադարեցնելու է ռազմական օգնությունը Թուրքիային

ՎԱՇԻՆԳՏՈՆ, 27 ՅՈՒՆՎԱՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ։ ԱՄՆ-ի Հայկական ազգային կոմիտեն Վաշինգտոնից հայտնում է, որ Քլինթոնի վարչակազմը որոշել է դադարեցնել ռազմական վարկերի տրամադրումը Թուրքիային։ Որոշումն ընդունվել է Կոնգրեսի աճող ճնշման տակ։ Այսպիսով, ամերիկացի վարկատուները, որոնք 40 տարի անընդմեջ ֆինանսավորում էին Թուրքիային տրամադրվող ռազմական վարկերը, ազատվում են դրանից։

«Մենք ողջունում ենք վարչակազմի պատրաստակամությունը վերջ տալու այնպիսի մի ամոթալի սովորության, երբ Ամերիկայի հարկատուների դոլարներով ֆինանսավորվում էր զենքի վաճառքը մի երկրի, որը հայտնի է որպես մարդու իրավունքների ամենակոպիտ խախտողներից մեկը։ Շարունակելով աշխատանքները Ամերիկայի հույն համայնքի մեր գործընկերների, ինչպես նաեւ իրավապաշտպան կազմակերպությունների ներկայացուցիչների հետ, մենք քաջալերելու ենք վարչակազմին կատարելու հաջորդ քայլը, այն է՝ ստիպել Թուրքիային հրաժարվելու իր քաղաքացիների հանդեպ հալածանքների եւ հարեւան պետությունների նկատմամբ ագրեսիվ քաղաքականությունից», նշել է ԱՄՆի Հայկական ազգային կոմիտեի գործադիր տնօրեն Արամ Համփարյանը։

Համաձայն Աժան Ֆրանսպրես, Դոյչե Պրեսե Ագենտուր եւ այլ գործակալությունների, Քլինթոնի վարչակազմը այդ մասին կհայտարարի փետրվարի 2-ին, երբ Սպիտակ տունը 1999 թվականի բյուջեն կներկայացնի Կոնգրեսի քննարկմանը։

Վերջին տասը տարիների ընթացքում Թուրքիային ռազմական վարկերի տրամադրումը հարաճուն քննադատության էր ենթարկվում Կոնգրեսի երկու կուսակցությունների անդամների կողմից, որովհետեւ Թուրքիան արգելեց ԱՄՆ-ի մարդասիրական օգնության առաքումը Հայաստանին իր տարածքով, գրավեց Կիպրոսի հյուսիսային մասը, ցեղասպանության քաղաքականություն է վարում քրդերի դեմ, ճնշում քրիստոնյա փոքրամասնություններին, խախտում է մարդու իրավունքները եւ շարունակում է ժխտել հայերի ցեղասպանությունը։ 1993 թվականից ի վեր Կոնգրեսը կամ արգելել, կամ էլ զգալիորեն հետաձգել է Թուրքիային մի շարք խոշոր վարկերի տրամադրումը։

Աժան Ֆրանսպրես գործակալությունը նշում է թուրք մեկնաբան Դոգան Ալինի խոսքերը, որն ասել է. «Թուրք պաշտոնյաների հակազդեցությունն այս քայլին կարող է շատ խիստ լինել, որովհետեւ Միջին Արեւելքի, Բալկանների եւ Անդրկովկասի միջեւ ընկած Թուրքիայի աշխարհագրական դիրքն արժանի է, որ ԱՄՆ-ը շարունակի ռազմական օգնությունը»։

Ներկայումս ռազմական վարկերի դիմաց Թուրքիայի պարտքն ԱՄՆ-ին կազմում է 5 միլիարդ դոլար։

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ — Տեղական

Ազգայնական ուժերի միությունն օրերս հանդես եկավ իրավիճակի գնահատականով, սակայն մինչ այդ, «ելնելով պահի կարեւորությունից», երեկ լրագրողներին ասուլիսի էր հրավիրել Աշոտ Մանուչարյանը «իբրեւ քաղաքական գործիչ, իբրեւ Աշոտ Մանուչարյան», քանի որ «իրավիճակը խիստ տագնապալի է, քաղաքական ուժերի արձագանքները եւ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի խմբավորումը ծանր, հիվանդագին հոգեվիճակում է: Եթե հոգեվարքը երկարեց, հետեւանքները կարող են շատ ծանր լինել: Խմբում քիչ թվով մարդիկ կան, սակայն յուրաքանչյուր զույգ չի վստահում եւ ատում է մյուսին, եւ այդ իրավիճակում նրանք կարող են անկանխատեսելի քայլեր անել», ասաց պրն Մանուչարյանը՝ նկատի ունենալով իրական ահաբեկչությու- փված» քաղաքական գործիչը՝ զարգացնելով ստեղծված իրավիճակի գերլարվածության թեզը եւ նախազգուշացնելով, որ որեւէ խումբ կամա թե ակամա կարող է բերել նաեւ դրսի (արտասահմանյան ներդրումներին առնչվող) աղետների»:

Ո՞րն է իրավիճակի ելքը, ըստ պրն Մանուչարյանի: «Ամբողջ ժողովուրդը, հասարակությունը պետք է գիտակցի, թե ինչ է կատարվում եւ հա-

Ռուբիկոնն անցած է, Վանո Սիրադեղյան-Լեւոն Տեր-Պետրոսյան խմբավորումը պետք է հեռանա

Ասում է Աշոտ Մանուչարյանը

գործողությունները պահին ոչ համարժեք» եւ ըստ այդմ շտկումների կարոտ:

Պրն Մանուչարյանն արձանագրեց Լեռնային Ղարաբաղի շուրջ դիրքորոշումներում առկա իրավիճակը. «Կարծես թե եկել ենք Եվրահամայնքի նոր բանաձեւին. «կոնսենսուս մինուս 1»: Այսինքն, կա ժողովրդի (քաղաքական ուժերի, հասարակայնության) միասնական կարծիք եւ մի փոքր խմբավորման կարծիքը, որի հիմնական ներկայացուցիչը Լեւոն Տեր-Պետրոսյանն է, եւ որը մտադիր է Ղարաբաղի հարցերը լուծել Մինսկի գործընթացի շրջանակներում:

Ընդդիմադիր ուժերի արձագանքները, ցավոք, հիմնականում կրկնում են միմյանց՝ ներիշխանական տարաձայնություններն իբրեւ միջկլանային կռիվ ներկայացնելով, եւ որ ավելի վտանգավոր է, այդպես է մտածում նաեւ ժողովուրդը, ասաց [illegible] վիճակին: Մինչդեռ հակասություն[illegible] ներ սկզբունքային են ոչ միայն Ղարաբաղի հարցում, այլեւ ինչպես փաստեց Վազգեն Սարգսյանի ասուլիսը, երկրի զարգացման հեռանկարների վերաբերյալ իշխանությունների երկու փուլերի մոտեցումներում:

«Երբ երիտասարդը կտրվում է ժողովրդից, վիշապ դառնալը հեշտ խնդիր է եւ տրամաբանական վախճան: Ուստի շատ կարեւոր է, որ ժողովրդի կամքը կատարելու հավակնություն ունեցող ուժերի բոլոր քայլերը թելադրված լինեն ժողովրդի պատվերով: Ինչ լինելու է, պետք է լինի շատ արագ: Հակառակը վտանգավոր է: Վանո Սիրադեղյան-

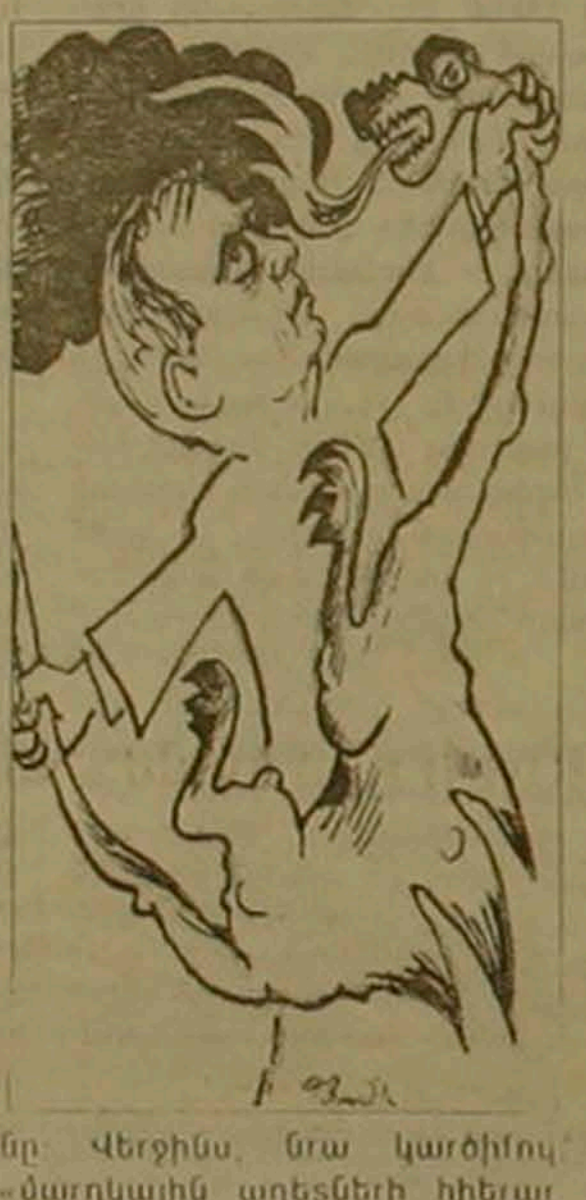

նը Վերջինս, նրա կարծիքով «մարդկային աղետների հիերարխիայում ամենաբարձր տեղում է գտնվում, քանզի բոլոր տեսակի հեղափոխությունները եւ հեղաշրջումներն ավարտվում են որոշակի կարգ ու կանոնով», մինչդեռ ահաբեկչությունն ինքնասնուցման վիճակում է, ինչը Հայաստանին «պատարած» արտաքին իրադրության պայմաններում կարող է կործանարար լինել երկրի համար: «Գործի են դրված այն մարմինները, որ անցյալում գործել են: Դրանք հենվում են նաեւ պետական այրերի եւ պետական կառույցների վրա», ասաց ներիշխանական ջունգլիներում «կո-

տակ դիրքորոշում արտահայտի: Վանո Սիրադեղյան-Լեւոն Տեր-Պետրոսյան խմբավորումը պետք է անհապաղ հեռանա քաղաքական ասպարեզից: Դա պետք է լինի համաժողովրդական ճնշման տակ եւ տեղի ունենա հնարավորին չափ արագ եւ անցավ: Բոլոր ուժերը քաղաքական, իշխանության ոլորտներում, Հայաստանի եւ Ղարաբաղի պետական կառույցներում, պետք է միասնական լինեն»:

«Ռուբիկոնը անցած է, եւ վերադարձ նույն իրավիճակին չի լինելու: Նրանք, ովքեր ինչ-որ բան կորցնելու էին, կորցնելու են, շարունակեն նա: Մոտենում է շարժման 10-ամյակը, եւ պետք է ավարտվեն մեր ժողովրդի 10-ամյա դեգերումների տարիները, ժողովուրդը պետք է վերադառնա հայրենիք: Այս երկիրը (Հայաստանը Լեռնային Ղարաբաղով հանդերձ) պետք է վերջապես դառնա հայերի հայրենիքը: Դրա [illegible] Ղարաբաղում լինելու են հանդիսություններ (եւ ոչ միայն հանդիսություններ), լինելու է 1988-ի մթնոլորտի վերադարձը: Պաշտպանության նախարարի խոսքերը չպետք է միայն գեղեցիկ խոսքեր լինեն»:

Իսկ համաժողովրդական ճնշումը չգործելու դեպքում, ըստ Մանուչարյանի, կդիմվի մեր կարծիքով հակասահմանադրական միջոցների՝ զանգվածային գործողությունների, ինչը նրա ակնկալած «արագությունն ու անցավությունը» ոչ մի կերպ չէր ապահովի: Վերջում, առաջարկվող լուծման իրատեսությունը պարզելու լրագրողների փորձերը անցան անարդյունք:

[illegible] ՊՈՂՈՍՅԱՆ

Ելքը նոր իշխանությունների ձեւավորման մեջ են տեսնում

«Ի պաշտպանություն ԼՂՀ» համահայկական համաժողովի կազմկոմիտեն եւ Մտավորականների խորհուրդը ընդունել են համատեղ հայտարարություն, որի մեջ արձանագրելով, թե «Լեւոն Տեր-Պետրոսյան եւ ժողովուրդ հակամարտությունը թափանցել է պետական կառույցներ», ստեղծված կացությունից դուրս գալու ելքը համարում են «ժողովրդական ճանապարհով նոր իշխանությունների ձեւավորումը»: Հայտարարության հեղինակների կարծիքով, նախագահը վարում է պարտվողական քաղաքականություն, «հակադրվում է հայ ժողովրդի քաղաքական կամքին», «դրանով նա իրեն զրկել է ՀՀ անունից հանդես գալու իրավունքից»:

«Հայտարարությունը» հավաստում է, թե «Կազմկոմիտեն եւ Մտավորականների խորհուրդը ողջունում են ազգային պետականության պաշտպանության դիրքերից հանդես եկող բոլոր այն ուժերին, որոնք հետեւողականորեն պաշտպանում են Արցախի լիակատար անկախությունն Ադրբեջանից եւ նպաստում են հիմնահարցի արժանապատիվ, արդարացի ու խաղաղ կարգավորմանը»:

Ցավակցություն

«Ազգ» օրաթերթի խմբագրությունը խոր կսկիծով տեղեկացավ թերթի հեղինակներից՝ հայր եւ որդի Հենրիկ եւ Տիգրան Լիլոյանների տիկնոջ եւ մոր՝

Սեդա Ռուբենի Դանիելյան-Լիլոյանի

վաղաժամ մահվան մասին:

Մեր խորին ցավակցությունները հանգուցյալի ողջ ընտանիքին եւ մյուս հարազատներին:

Հոգեհանգիստը այսօր, ժամը 17-ին, հուղարկավորությունը վաղը ժամը 14-ի[illegible]ան, Գյուլբենկյան (նախկին Կուտուզովի) փողոցի 1 շենքի 14-րդ բնակարանից:

Երեւանի հյուրանոցները դատարկ են

ԵՐԵՎԱՆ, 27 ՀՈՒՆՎԱՐ. ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Այսօր մեր հյուրանոցում, որն ունի գրեթե 450 տեղ, ապրում է տասը մարդ, ասաց «Դվին» հյուրանոցի գլխավոր տնօրենի տեղակալ Աշոտ Կուբալյանը:

Նրանք, հիմնականում, ԱՄՆ-ից, Անգլիայից, Իրանից եկած գործարարներ են: Մինչդեռ մեզ մոտ վերանորոգումից հետո ստեղծվել են ապրելու համար հրաշալի պայմաններ. բոլոր համարներ հարմարավետ կահույքով, մշտապես տաք ջուր կա, գործում է արբանյակային հեռուստատեսություն: Վարձն էլ համեմատաբար թանկ չէ:

Փոխտնօրենն ասաց, որ, չնայած տարվա այս շրջանում հյուրանոցի վնասաբերությանը, իրենք հույսները չեն կորցնում: Դրությունը, որպես կանոն, շտկվում է ամռանը զբոսաշրջիկների խմբերի այցելությամբ:

Այսօր դատարկ է ոչ միայն «Դվինը», այլեւ Երեւանի հյուրանոցների մեծ մասը:

ՕՐԱԳԻՐ

Ո՞վ է փակելու ճգնաժամի հակասահմանադրական ելքերի ճանապարհը

Սկիզբը էջ 1

Ասենք՝ մեծ հավանականությունների տեր է, իր իսկ արտաքին պարտավորությունների պատանդը կամ սեփական նեղ շրջապատի «գերի՞ն» եւ այլն, եւ այլն: Այս դեպքերո՞ւմ ինչ ելք է նախատեսում ՀՀ գործող Սահմանադրությունը: Կարծում եմ՝ ելք... չկա՛: Մենք հայտնվել ենք սահմանադրական փակուղում: Քանզի նախագահին անվստահություն հայտնելու եւ նրանից առանց ներքին ցնցումների «ազատվելու» հավանականությունն աննշան է: Դե, ո՞վ կհավաստա, որ Ազգային ժողովում հնարավոր է հավաքել որակյալ մեծամասնության ձայները, այն էլ ոչ թե նախագահին պաշտոնանկ անելու, այլ ընդամենը այդ հարցադրումը համաժողովրդական հանրաքվեի դնելու համար: Ներկա Սահմանադրության հայրերի մտքներով էլ չէր անցնում, թե մենք երբեւէ կհայտնվենք նման իրավիճակում: Նրանք ամեն ինչ արեցին՝ նախագահին չափազանց մեծ լիազորություններով օժտելու եւ որքան հնարավոր է՝ քիչ պարտականություններով ծանրաբեռնելու համար: Արդյո՞ւնքը: Վերջին տարիների ձախողումների մեղքը բարդվում էր միայն կառավարության վրա, նախագահը, կարծես, որեւէ պատասխանատվություն չէր կրում իր իսկ կազմած կառավարությունների, իր իսկ նշանակած վարչապետների վատ աշխատանքի համար: Յուրաքանչյուր ճգնաժամային պահին նա թաշկինակի պես փոխում էր վարչապետներին՝ լիցքաթափելով մթնոլորտը: Սակայն այժմ առկա է մի վիճակ, երբ վարչապետն ու նրա կառավարության հանգուցային նախարարները համառում են եւ ամենեւին մտադիր չեն հրաժարական տալ: Գործող Սահմանադրությունը այսպիսի վիճակներ նույնպես չի նախատեսել, նրանում հստակորեն նշված չէ, թե նախագահը համանման պարագաներում իրավունք ունի՞ պաշտոնանկ անել վարչապետին: Եվ եթե նույնիսկ ունի ու հրամանագիր է արձակում, իսկ վարչապետը կամ ուժային նախարարները չե՞ն ենթարկվում: Ա՞յդ դեպքում ինչպես:

Հասարակությունը ստեղծված իրավիճակում սպասում է հանրապետության նախագահի պարզ, որոշակի, հստակ խոսքին: Սա այն դեպքը չէ, երբ կարելի է ձեւացնել, թե ոչ մի արտակարգ բան տեղի չի ունեցել: Հայաստանում իշխանության ճգնաժամ է, խոր, քրեականացման ակնհայտ երանգներով ճգնաժամ: Եվ դրանից դուրս գալու բազմաթիվ ելքեր կան, այդ թվում, Աստված փրկի, հակասահմանադրական ելքեր: Նախագահն ի պաշտոնե պարտավոր է կանխել իրադարձությունների այդպիսի անցանկալի զարգացումը, փակել նույն այդ հակասահմանադրական ելքերի ճանապարհը: Այլապես հասկանալի չէ, թե էլ ինչո՞ւ է նրան այսքան մեծ դեր վերապահված պետության մեջ:

ՍՏԵՓԱՆԱԿԵՐՏ

Մի ոգեւորեք թշնամուն

ՀՀ մի շարք բարձրաստիճան պաշտոնյաներ չպետք է մոռանան, որ իշխանության են հասել ղարաբաղյան շարժման ալիքի վրա: Այդ նույն ալիքը կզրկի նրանց իշխանությունից, եթե հիշյալ պաշտոնյաներն անձինք հակադրվեն ազատ ու անկախ ապրելու արցախահայության կամքին»: Այդ մասին «Ազգի» թղթակցին ասաց ԼՂՀ ԱԺ պատգամավոր, ԱԺ նախկին նախագահ Արթուր Թովմասյանը: Նրա խոսքերով, այս թախծոտ պահին ԼՂՀ ժողովրդին եւ իշխանություններին սատար կանգնելու փոխարեն հայկական իսթեբլիշմենթի որոշ ներկայացուցիչներ թիկունքից հարվածներ են հասցնում արցախահայությանը՝ կարծես Ադրբեջանի գործը թեթեւացնելու նպատակով: «Պարտվողական դիրքորոշումը հակամարտության ներկա փուլում, երբ Ղարաբաղն իր պատմության ընթացքում երբեւիցե չի եղել այսքան հզոր եւ կազմակերպված, առնվազն անտրամաբանական է, եթե չասենք ավելին», նշեց Ա. Թովմասյանը:

Ոչ մի ժողովուրդ երբեք կամովին չի հրաժարվել իր պատմական տարածքներից, ու միամտություն կլիներ կարծել, որ Ղարաբաղի հայությունը առաջին բացառությունը կլինի աշխարհում:

«ԼՂՀ անկախությունը այլընտրանք կունենա միայն այն դեպքում, եթե շարունակենք ոգեւորել թշնամուն մեր պառակտվածությամբ ու տարաձայնություններով», ընդգծեց պատգամավորը:

Ա. Թովմասյանը «անբարոյական» անվանեց ՀՀ-ում սոցիալական բարդ իրավիճակը Ղարաբաղի խնդրի չլու- [illegible] ցումը: «88-93 թթ. մենք գտնվում էինք ավելի ծանր վիճակում ու չէինք գանգատվում դժվարություններից: Դրանց մասին հանկարծ հիշեցինք այսօր, երբ հարեւան մի շարք երկրների օգնությամբ վերացված են շրջափակումը, էներգետիկ ճգնաժամը, զգալի աշխուժություն է տիրում առեւտրի եւ մի շարք այլ բնագավառներում: Անհասկանալի է, թե ինչ են առաջարկում փուլային տարբերակի կողմնակիցները. հայրենիքի մի մասը հանձնենք թշնամո՞ւն, որպեսզի մյուսը բարգավաճի: 11-րդ դարից սկսած մինչ այսօր պատմությունը ապացուցում է հակառակը: Տարածքները հանձնելով, մենք ոչ միայն չենք բարգավաճում, այլեւ որպես ազգ հայտնվում ենք կործանման վտանգի տակ», ասաց Ա. Թովմասյանը:

ՎԱՀՐԱՄ ԱՂԱՋԱՆՅԱՆ
Ստեփանակերտ

Անդրանիկ Քոչարյանը ՀՀՇ անդամ չէ

Մեր երեկվա համարում գեներալ-մայոր Արծրուն Մարգարյանի մասին տեղեկատվության մեջ (Նոյյան տապան) ՀՀ ԱԺ պատգամավոր Անդրանիկ Քոչարյանը ներկայացվել էր որպես ՀՀՇ անդամ: Երեկ զանգահարելով խմբագրություն, պրն Քոչարյանը ճշտեց, թե 1990 թ.-ից ինքը այդ կուսակցության անդամ չէ, քանի որ ծառայության է անցել երկրի անվտանգության մարմիններում, որտեղ օրենքով չի թույլատրվում որեւէ կուսակցության անդամ լինել:

Ի լուր լրագրողների

Սամուելի ազգային ակումբը ղարաբաղյան շարժման 10-րդ տարեդարձին նվիրված հանդիպումների շարքում «Հրատապ թեմա» ծրագրի շրջանակներում լրագրողներին հրավիրում է հանդիպման «Ղարաբաղ» կոմիտեի անդամ, ՀՀՇ վարչության 1-ին նախագահ, ԱԺՄ նախագահ Վազգեն Մանուկյանի հետ: Հանդիպումը տեղի կունենա այսօր, հունվարի 28-ին, ժամը 14.00-ին, ՄԱԿ-ի հասարակական տեղեկատվության սրահում (Լիբկնեխտի 14):

ՍԱՄՈՒԷԼ ԱԶԳԱՅԻՆ ԱԿՈՒՄԲ

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակության Ը տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ՝
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Երեւան 375010, Հանրապետության 47
Ֆաքս 562941, AT&T (3742) 151065
e-mail INTERNET azg2@arminco.com
Գլխավոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Տնօրէնութիւն / հեռ. 562863
Համակարգչային ծառայութիւն / 581841
Apple Macintosh
համակարգչային շարուածքը
«Ազգ» թերթի
Յղումը «Ազգին» պարտադիր է
Նիւթերը չեն գրախօսւում ու չեն վերադարձւում
«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor
H. AVEDIKIAN / phone 521635
47 Hanrapetoutian st.
Yerevan, Armenia 375010

digitised by A.R.A.R.@

ՄԵՐ ԸՆԹԱՑԻԿ

ՍՓՅՈՒՌՔ-ՀԱՅՐԵՆԻՔ

Թեքեյան կենտրոնը՝ մայրաքաղաքի կարեւորագույն օջախներից մեկը

Հարցազրույց Թեքեյան կենտրոնի նախագահ Վարդան Ուզունյանի հետ

Ընդամենը չորս ամիս է անցել, որ մեծ շուքով ու հանդիսավորությամբ Երեւանում բացվեց Թեքեյան կենտրոնը: Այդ օրվանից այն դարձել է կարեւոր հավաքատեղի, ուր անցկացվում են բազմաթիվ սեմինարներ, հանդիպումներ, ցուցահանդեսներ ու մշակութային միջոցառումներ: Վերջին շաբաթվա կարեւոր միջոցառումը, որը տեղի ունեցավ Թեքեյան կենտրոնում, բրիտանական շաբաթն էր, որը կազմակերպել էր Հայաստանում Անգլիայի դեսպանատունը: Ընդարձակ սրահներում կազմակերպվել էին ցուցահանդեսներ, առաջին հարկերն ամբողջությամբ զբաղեցված էին սեմինարներին իրենց ներկայությունը բերած հյուրերով:

Կենտրոնում կազմակերպվեց նաեւ Անգլիայի դեսպան Ջոն Միթչիների հանդիսավոր ընդունելությունը, որին ներկա էին բարձրաստիճան հյուրեր Երեւանից եւ BA/BMed ինքնաթիռի առաջին չվերթով Անգլիայից Երեւան ժամանած պատվիրակությամբ, մասնակցելու բրիտանական շաբաթվա միջոցառումների ծրագրին, նաեւ Հայաստանում հավատարմագրված դեսպանությունների ներկայացուցիչները: Պաշտոնական հյուրերի շարքում էր նաեւ «Թեքեյան կենտրոն» ՍՊԸ նախագահ Վարդան Ուզունյանը եւ առիթից օգտվելով մի քանի հարցով դիմեցի նրան:

- Ի՞նչ [illegible] անգամ այցելել Հայաստան:

- Հիմնական նպատակը կապված է բրիտանական շաբաթի հետ: Հաջորդը կենտրոնի շենքի հետ կապված վերջնական ձեւման եւ կահավորման հարցերն են, որոնց լուծումով շենքը հիմնովին շահագործման կհանձնվի:

- Պրն Ուզունյան, տեղյա՞կ էիք արդյոք, որ Երեւանի քաղաքապետ Վանո Սիրադեղյանի որոշմամբ, Թեքեյան կենտրոնի շենքը արժանացել է մրցանակի, որպես լավագույն ճարտարապետական շինություն:

- Ես բնավ տեղյակ չէի, եւ ինձ համար դա անակնկալ էր, բնական է, հաճելի անակնկալ եւ վստահ եմ, որ այդ փաստը կարող է օրինակ ծառայել շատ ուրիշ սփյուռքահայ կազմակերպությունների, որպեսզի իրենք եւս մասնակից դառնան նմանօրինակ ծրագրերի իրագործմանը: Այդ գեղեցիկ կառույցի ճարտարապետը Օլեգ Շոկարեւն է եւ բնական է, իրեն եւս շնորհակալություն եմ հայտնում:

- Կենտրոնի հետ կապված առաջիկայում ի՞նչ ծրագրեր ունեք:

- Բավական ծրագրեր ունենք նկարիչների ստեղծագործությունների ցուցահանդես, եւ մի շարք այլ ծրագրեր, որոնք մշակված են Հայաստանի Թեքեյան մշակութային միության կողմից եւ տեղի կունենան թե կենտրոնում, թե այլ սրահներում:

- Բրիտանական շաբաթվա ընթացքում դուք եւս ներկա էիք շնորհալի [illegible] երաժիշտների համերգին, ուր վերջում հայտարարվեց, որ դուք ցանկանում եք տասը շնորհալի երեխաների հրավիրել Անգլիա համերգների, դա անձամբ Ձե՞ր նախաձեռնությունն է, թե՞ Հայաստանի ԹՄՄ-ի:

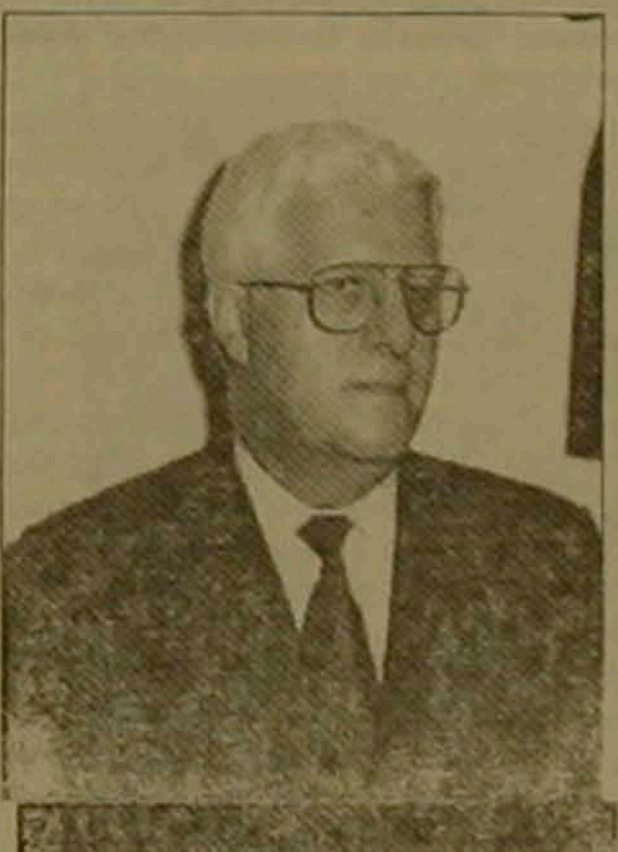

կառուցված կենտրոնի հետ. դրանցից է Վահան Թեքեյանի անվան մրցույթը: Դա արվում է այն նպատակով, որ մի գեղեցիկ արձան, որը կհաղթի մրցույթի ժամանակ, տեղադրվելու է կենտրոնի տարածքում շենքին կից հողատարածքի վրա:

Կազմակերպվում է նաեւ մշակութային շաբաթ, որը նվիրված կլինի Վ. Թեքեյանի գրական գործունեությանը: Տարին մեկ անգամ կկազմակերպվի հայտնի

- Դա Լոնդոնի ԹՄՄ-ի փափագն է, որ Հայաստանից փոքրիկ արվեստագետների մի խումբ ուղարկվի եւ այդ էր պատճառը, որ համերգի ավարտին հայտարարվեց մեր մտադրությունը, որը իհարկե ՀԹՄՄ-ի հետ կարելի է զուգորդել, բայց հիմնական ծրագիրը մշակված է Լոնդոնի ԹՄՄ-ի կողմից:

- Սպասվո՞ւմ է արդյոք սփյուռքահայ բարեկամների այցելություն Հայաստան:

- Այո, ծրագիր է մշակվել եւ Հայաստանի ԹՄՄ-ի հետ համատեղ ամռանը ողջ սփյուռքից Երեւան կժամանի երիտասարդների մի մեծ խումբ, որի նպատակն է մոտիկից ծանոթանալ Հայաստանի երիտասարդության խնդիրներին ու առօրյային, հայ մշակույթին ու կենցաղին:

Հարցազրույցի վերջում Վարդան Ուզունյանն իր բարեմաղթանքները հղեց ողջ հայությանն ու թեքեյանցիներին, հավաստիացնելով, որ Թեքեյան կենտրոնը միշտ կծառայի թե աջակցելու, եւ թե օգնելու ու զարգացնելու ազգային մշակույթը: Հաջողություններ մաղթենք Թեքեյան կենտրոնին եւ Հայաստանի մշակութային միությանը՝ համատեղ կարեւոր գործընթացի ճանապարհին:

ՄԱՐԻՆԵՏԱ ՄԱԿԱՐՅԱՆ
ՀԹՄՄ ԼՐԱՏՎՈՒԹՅԱՆ ԲԱԺԻՆ

ԳՅՈՒՄՐԻ

«Կումայրին»՝ սեփական համակարգչային կենտրոնում

«Կումայրի» քաղաքային թերթը սկսել է էջադրվել խմբագրության սեփական համակարգչային կենտրոնում: Եթե դա մայրաքաղաքային որոշ թերթերի համար վաղուց սովորական դարձած իրողություն է, ապա Շիրակի մարզկենտրոնի կյանքի 77-ամյա անփոփոխ տարեգրի համար իրադարձային նորություն է, որի առթիվ պետք է շնորհավորել նրա աշխատակազմին: Խմբագրությունն անցյալ տարվա սեպտեմբերին շահել է «Եվրասիա» հիմնադրամի շնորհը, որի աջակցությամբ էլ ձեռք են բերվել ժամանակակից տեխնիկական միջոցներ եւ իրականացվում է աշխատակիցների մասնագիտական վերապատրաստում:

Նույն ծրագրի շրջանակներում շաբաթաթերթի համակարգչային կենտրոնը շուտով կմիանա «Ինտերնետ» միջազգային տեղեկատվական ցանցին: Խմբագրության աշխատակազմը սպասում է, որ դա էապես կմեծացնի «Կումայրիի»՝ որպես լրատվամիջոցի դերը եւ թերթը կհագեցնի ամենաթարմ ու բազմազան տեղեկատվությամբ:

Ջինիշյան հիմնադրամը՝ երեխաներին

Բնակելի շենքերի կառուցում ու վերակառուցում, ջրագծերի վերանորոգում եւ փողոցների բարեկարգում, հոգածություն երեխաների տան, անօթեւան երեխաների, զոհված ազատամարտիկների եւ սոցիալապես անապահով ընտանիքների նկատմամբ: Սա ոչ լրիվ թվարկումն է բարեգործական այն ձեռնարկների, որ վերջին շրջանում «Ջինիշյան» հիշատակի հիմնադրամն իրականացնում է Գյումրիում: Նրա ծրագրերում զգալի տեղ է տրված քաղաքի նախակրթարաններին: Ֆոնդը, մասնավորապես, տարեմուտին իր տրամադրած գումարներով զգալիորեն թեթեւացրեց դրանց ջեռուցման վարձերի հետ կապված հոգսը: Համագործակցելով քաղաքապետարանի կրթության բաժնի հետ, հիմնադրամն այս տարի ծրագրել է իր միջոցներով 5 նախակրթարանների շենքերի ընթացիկ վերանորոգման, եւս 2-ի կտուրների նորոգման աշխատանքներ: Դրանց նախագծա-նախահաշվային փաստաթղթերն արդեն պատրաստ են:

ԴԱՎ-ի դեմ՝ նաեւ... հեռախոսով

Հայտնի ճշմարտություն է, որ բժիշկը հիվանդին բուժում է ոչ միայն դեղերով ու նշտարով, այլ նաեւ խոսքով: Այսինքն՝ հոգեբանորեն, ինչը որոշ հիվանդությունների դեպքում առանձնապես էական նշանակություն ունի: Սեռական ճանապարհով փոխանցվող հիվանդության կասկածներ ունեցող քաղաքացիներին կողմնորոշելու եւ հոգեբանորեն աջակցելու համար, որքան էլ նման հիվանդություններն այստեղ [illegible] Գյումրիի [illegible] կա վեներաբանական դիսպանսերում ստեղծվել է անանուն հեռախոսազանգերի հոգեբանական ծառայություն: ՀՀ առողջապահության նախարարության, Շիրակի մարզպետարանի առողջապահության բաժնի եւ Բելգիայի «Բժիշկներ առանց սահմանի» կազմակերպության միջեւ կնքված համաձայնագրով մարզում իրականացվելու են այդ հիվանդությունների դեմ պայքարի, դրանց արդյունավետ բուժմանն ուղղված միջոցառումներ: Նախատեսվում է այստեղ ստեղծել նաեւ Դ.Ա.Վ.-ի (դիմադրողականության անկման վարակ) դեմ պայքարի կենտրոն: Կատարվելիք աշխատանքը կներառի ինչպես հիվանդության բացահայտման, հնարավոր հիվանդների եւ բացիլակիրների բժշկական խնամքի, այնպես էլ նրանց հոգեբանական աջակցության խնդիրները: Անհրաժեշտ բուժական նյութերի, սարքավորումների ձեռքբերումը, նոր կենտրոնի համար մասնագետների պատրաստումը կհոգի բելգիական կողմը:

Գ. Ս.

1996 եւ 1997 թթ. մաքսային եկամուտների տարբերությունը՝ 30 մլրդ դրամ

Անցյալ շաբաթ մեր եւ ուրիշ թերթերում լույս տեսան ՀՀ մաքսային վարչության աշխատանքները քննադատող նյութեր: Մասնավորապես մեր թերթը տպել էր մի նյութ, որտեղ վարչությունը քննադատվում էր «Արաքս-94» եւ այլ գործերով բույլ վերահսկողություն սահմանելու, սուբյեկտիվ մոտեցման եւ այլնի համար: Ի պատասխան այդ նյութերի, ստացել ենք հետեւյալ տեղեկանքը մաքսային համակարգի միջոցով պետբյուջե կատարված 1996 եւ 1997 թթ. մուտքերի վերաբերյալ, որի սաղրոն, ինչպես ասում են հաշվապահական լեզվով, հուշ տպավորիչ է շուրջ 30 միլիարդ դրամի տարբերություն հօգուտ պետբյուջեի 1997 տարեշրջանի համար, հաշկապես սկսած ապրիլ ամսից, երբ փոխվեց վարչության մեջը: Հրապարակելով այն, այնուամենայնիվ ասենք, որ հաշվեկշիռը դեռեւս չի նշանակում մեր հոդվածում արծարծված հարցերի պատասխան: Այնպես որ դեռեւս սպասում ենք:

ՏԵՂԵԿԱՆՔ

1996 թ. ՀՀ մաքսային համակարգի կողմից գանձված եւ պետական բյուջե փոխանցված տուրքերի վերաբերյալ

(մլն դրամ)

	Մաքսատուրք		Ակցիզային հարկ		Ընդամենը	
	գանձվել է	փոխանցվել է	գանձվել է	փոխանցվել է	գանձվել է	փոխանցվել է
Յունվար	253.3	277.1	294.5	139.0	547.8	416.1
Փետրվար	315.6	309.3	405.8	394.4	721.4	703.7
Մարտ	328.2	367.1	699.6	717.6	1,027.8	1,084.7
Ապրիլ	420.8	409.0	436.7	522.0	857.5	931.0
Մայիս	453.5	477.0	400.1	450.4	853.6	927.4
Յունիս	498.8	450.8	526.5	499.2	1,025.3	950.0
Յուլիս	458.5	509.8	751.0	696.7	1,209.5	1,206.5
Օգոստոս	465.1	438.0	545.7	603.4	1,010.8	1,041.4
Սեպտեմբեր	449.9	408.5	734.7	648.8	1,184.6	1,057.3
Յոկտեմբեր	543.1	568.1	593.9	716.4	1,137.0	1,284.5
Նոյեմբեր	678.5	618.8	623.0	651.8	1,301.5	1,270.6
Դեկտեմբեր	843.6	899.3	1,502.7	1,410.8	2,346.3	2,310.1
Ընդամենը 1996 թ.	5,708.9	5,732.8	7,514.2	7,450.5	13,223.1	13,183.3

ՏԵՂԵԿԱՆՔ

1997 թ. ՀՀ մաքսային համակարգի կողմից գանձված եւ պետական բյուջե փոխանցված հարկերի եւ տուրքերի վերաբերյալ

(մլն դրամ)

	Մաքսատուրք		Ակցիզային հարկ		Ավելացված արժեքի հարկ		Այլ մուտքեր բյուջե	Ընդամենը	
	գանձվել է	փոխանցվել է	գանձվել է	փոխանցվել է	գանձվել է	փոխանցվել է		գանձվել է	փոխանցվել է
Յունվար	395.8	452.7	635.6	703.3			0.9	1,031.4	1,156.9
Փետրվար	573.0	547.1	213.4	374.4			3.9	786.4	925.4
Մարտ	572.2	628.5	445.5	443.6			5.0	1,017.7	1,077.1
Ապրիլ	652.4	712.0	1,139.0	1,179.9			0.7	1,791.4	1,892.6
Մայիս	810.1	749.1	1,278.1	1,248.7			2.9	2,088.2	2,000.7
Յունիս	1,375.3	1,312.0	1,806.6	1,691.5			2.7	3,181.9	3,006.2
Յուլիս	729.9	729.0	1,463.9	1,460.0	1,471.5	1,471.0		3,665.3	3,660.0
Օգոստոս	901.8	901.7	1,414.4	1,662.9	1,935.4	1,820.5		4,251.6	4,385.1
Սեպտեմբեր	874.3	818.3	1,530.4	1,413.9	2,736.9	2,797.5	7.1	5,141.6	5,036.8
Յոկտեմբեր	1,111.4	1,035.3	2,051.7	1,938.7	3,255.0	3,168.4	19.0	6,418.1	6,161.4
Նոյեմբեր	1,131.4	1,293.0	1,994.9	1,999.9	3,073.7	3,204.5	6.0	6,200.0	6,503.4
Դեկտեմբեր	1,300.3	1,296.0	2,010.6	2,062.0	3,534.8	3,501.0	13.0	6,845.7	6,872.0
Ընդամենը 1997 թ.	10,427.9	10,474.7	15,984.1	16,178.8	16,007.3	15,962.9	61.2	42,419.3	42,677.6

Ֆինանսական բաժնի պետ՝ *Ս. Ռուբենյան*
Գլխավոր հաշվապահ՝ *Ս. Արայան*

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

ազատագրություն-10

ԼՂՀ-ն Ղարաբաղի իրավահաջորդ կամ՝ Արցախը առանց փակագծերի

Արցախ, Ղարաբաղ, Լեռնային Ղարաբաղ, ԼՂՀ անվանումներից յուրաքանչյուրն իր քաղաքական ճակատագիրն ու բովանդակությունն ունի, որոնք սրբացել են հայի արյունով: Ցավոք դրանք հաճախ գործածվում են մեկը մյուսի փոխարեն ըստ էության խեղաթյուրելով շոշափվող հարցի իմաստը, ակամա ծառայություն մատուցելով քաղաքական հակառակորդին:

Ժողովուրդների ազգային-ազատագրական պայքարը բոլոր ժամանակներում ներքին ու արտաքին, օբյեկտիվ դժվարությունների է հանդիպել: Ի վերջո քաղաքակրթությունը հասել է այնպիսի աստիճանի, որ ընդունվում է ազգերի ինքնորոշման իրավունքը: Սակայն իրական հարաբերությունների մեջ ուժի դերը գերազանցում է քաղաքակրթության նորմերին: Արդի աշխարհում ինքնորոշման բախտը մեծապես կախված է խոշոր տերությունների կամքից, որոնք հակված են տարածքային ամբողջականության պահպանման սկզբունքի կողմը, քանի որ հակառակ դեպքում վտանգի կենթարկվի հենց իրենց մեծապետական շահը: Այս իրարամերժ սկզբունքների կողքին առկա է հակասությունը հին ու կարծրացած մտածելակերպի ու փոփոխված քաղաքական իրողությունների միջեւ, ազգային ու խմբային շահերի, կրոնական ու ազգային շահերի միջեւ եւ այլն:

Բազմաբնույթ խնդիրների, իրարամերժ սկզբունքների շարքում կան նաեւ բարդություններ, որոնց գոյությունն իսկ անհեթեթ կարող է թվալ, քանի որ կապված են պետական նոր կազմավորումների անվանումների հետ: Սակայն դա իրողություն է եւ արտացոլումն է դարերով ճնշված ժողովուրդների քաղաքական բարդ ճակատագրի: Հարավսլավական դաշնության փլուզումից հետո անվանման բարդություն ծագեց Մակեդոնիայի հետ կապված: ԽՍՀՄ փլուզումից հետո անկախություն հռչակած Յակուտիայի անվան կողքին տեղավորվեց «Սախա» բառը, որ տեղաբնակների ինքնահորջորջումն է: Չեչեններն իրենց հանրապետությունն անվանեցին Իչկերիա, որը զբաղեցրած տարածքի մի մասի անունն է միայն: Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության անվանման մեջ էլ փակագծի մեջ նշվեց Արցախ: Եվ դա նույնպես լեռնաշխարհի անցյալի ու ապագայի քաղաքական իրողությունների ու ակնկալիքների արտացոլումն է, բայց ոչ ներկայի: Արցախյան շարժման ներկա փուլն այնպիսի բուռն սկիզբ եւ ընթացք ունեցավ, որ կարեւոր շատ հարցեր այդպես էլ ուշադրություն չգտան, տեսական պարզաբանումներ չստացան կամ ծրագրային դրույթ չդարձան: Դրա արդյունքներից մեկն էլ է, որ այսօր գրավոր թե բանավոր խոսքի մեջ, անգամ ամենապատասխանատու առիթներով, մեկը մյուսի փոխարեն գործածվում են Արցախ, Ղարաբաղ, Լեռնային Ղարաբաղ, ԼՂՀ անվանումները: Այդ հարցում անփութությունը այնպիսի աստիճանի է հասել, որ թույլ է տրվում նույնիսկ փաստաթղթերի, պատասխանատու այլեւայլ հրատարակությունների մեջ եւ, որ ավելի վնասակար է ոչ միայն հայերեն, այլեւ ռուսերեն ու այլ լեզուներով:

«Այդ անվանումներով փոխնիփոխ նշելով միեւնույն տարածաշրջանը» (սովորաբար հենց այդպես էլ խոստովանում են) հեղինակները հակասում են իրենց իսկ առաջադրած նպատակին, խանգարում հասարակական լայն զանգվածների հստակ պատկերացումների եւ կայուն դիրքորոշման ձեւավորմանը: Ինչպես հայտնի է, քաղաքական կուլտուրայի ձեւավորման առաջին քայլը որոշակի փաստերի իմացության, գիտելիքների ձեռքբերումն է այս կամ այն խնդրի հետ կապված: Դրանց սեփական գնահատականը նպաստում է որոշակի համոզմունքի ձեւավորմանը, որն էլ իր հերթին մղում է քաղաքական կոնկրետ քայլերի: Այսինքն քաղաքական ամեն մի գործունեություն (տվյալ դեպքում Արցախի հիմնախնդրի հետ կապված) պետք է սկսվի այդ մասին ճշգրիտ տեղեկություններից ու գիտելիքներից:

Եվ այսպես Արցախը պատմական Հայաստանի 15 նահանգներից մեկն էր, որը անհիշելի ժամանակներից սկսած ներգրավված է եղել համահայկական գործընթացների մեջ: Արցախը մասն է կազմել Հայկական լեռնաշխարհում ձեւավորված առաջին միասնական պետության՝ Վանի կամ Արարատյան թագավորության (9-6-րդ դդ. մ. թ. ա.): Արցախը տարածվում էր Սեւանա լճի արեւելյան կողմերից մինչեւ Կուրի եւ Արաքսի գետախառնուրդը, հարավում սահման էր Արաքս գետը, արեւմուտքում Սյունիք նահանգը, հյուսիսում Ուտիք նահանգը ձգված Կուր գետի աջ ափի երկայնքով, սկսած Տավուշից մինչեւ Մուխանք գավառ (Մուղանի դաշտ) արեւելքում: Վաղ միջնադարում կոչվել է նաեւ Ծավդեք, Ծավդեից աշխարհ, 10-րդ դարից հիմնականում Խաչեն: 12-14-րդ դդ. ճյուղավորվեց, մասնատվեց փոքրիկ իշխանությունների: Թուրք-սելջուկյան, թաթար-մոնղոլական արշավանքների ու տիրապետության հետեւանքով ոչ միայն Արցախ-Խաչենի իշխանությունը մանրացվեց, այլեւ երկրամասի դաշտային բարեբեր շրջաններում հաստատվեց եկվոր էթնիկական տարրը, խաթարելով տարածքի էթնիկական պատկերը:

14-15 դարերից Արցախը հայտնի է հիմնականում Ղարաբաղ անունով: Դրանով երբեմն նշվում էր Արցախի լեռնային ու նախալեռնային մասը, որի էթնիկական պատկերը չէր խաթարվել: Հաճախ էլ այդ անվանումը վերաբերում էր երբեմնի Արցախի եւ Ուտիքի ամբողջ տարածքներին: Այս առիթով կուզենայի նշել, որ Ղարաբաղը Սեւ այգի թարգմանել-հասկանալը համոզիչ չի թվում: Թյուրքալեզու ժողովուրդների կարա (ղարա) բառը եւ սեւ, եւ մեծ, խոշոր է նշանակում: Եվ ընդհանրապես շատ լեզուներում սեւ, մուգ, խավար բառերը նաեւ մեծ, ահագին, խոշոր իմաստ են պարունակում: Անդրկասպյան ավազուտներից եկած քոչվոր-անասնապահ ցեղերի առջեւ Արցախում բացվել են անծայրածիր ու բարեբեր դաշտեր, այգիներ, որ հարուցել են նրանց զարմանքն ու հիացմունքը եւ կոչել մեծ այգի (Ղարա բաղ): Այդ հողը սեւ կոչելու համար նրանք որեւէ պատճառ կամ առիթ չունեին:

Ղարաբաղը գտնվում էր Պարսկաստանի կազմի մեջ, բայց պաշտպանված չէր նրա կողմից, ենթարկվում էր զանազան քոչվոր ցեղերի ու Դաղստանի կողմերից ավարառուների ասպատակություններին: Ինքնապաշտպանության պահանջը կարեւոր դեր կատարեց երկրամասի ռազմաքաղաքական ուժերի համախմբման, կազմակերպման ու զարգացման գործում: Այդպես 16-17-րդ դդ. ձեւավորվեցին Ղարաբաղի հինգ մելիքությունները, որոնք հայտնի են Խամսայի մելիքություններ անունով: Ի դեպ, արդար չէ նրանցից բաժանել Գանձակի մելիքությունը, որ ձգվում էր Գանձակից դեպի մերձակա նախալեռնային ու լեռնային շրջաններ եւ քաղաքական բոլոր անցուդարձերի ժամանակ համարյա միշտ հանդես էր գալիս մյուսների հետ: 18-րդ դարում Ղարաբաղի մելիքությունները պայքար մղեցին Ռուսաստանի հովանու տակ անկախ պետություն ստեղծելու համար: Ուշագրավ է, որ այդ շրջանում հայ եւ օտար գործիչները Հայաստան ասելով նկատի էին ունենում հիմնականում Ղարաբաղը: Սակայն հայերի ձգտումը չիրականացավ, իսկ ռազմաքաղաքական ուժը գնալով նվազեց: Ղարաբաղը Ռուսաստանին միացվեց 1805 թ. եւ հետագայում վարչական այնպիսի բաժանումների ենթարկվեց, որը հակառակ էր էթնիկական տեղաբաշխվածության ու շահերին: Նա մտնում էր Ելիզավետպոլ նահանգի մեջ բաժանված առանձին ուեզդների:

Դեռեւս մեր դարի սկզբներից հայ հասարակական-քաղաքական շրջանակներում մտահոգված էին, որ Ելիզավետպոլ նահանգը բաժանվի երկու մասի՝ լեռնային ու նախալեռնային շրջանները, որտեղ գերակշռում էր հայ բնակչությունը, կազմեն Գանձակի նահանգ, իսկ հարթավայրային շրջանները (Կուր գետի աջ եւ ձախ կողմերում), որտեղ գերակշռում էր մուսուլմանական տարրը, կազմեն Ելիզավետպոլի նահանգ: Վորոնցով-Դաշկովն իր կառավարությանն առաջարկում է նահանգը բաժանել երկու գեներալ-նահանգապետության (Շուշի եւ Ելիզավետպոլ կենտրոններով), որպեսզի կառավարումը հեշտ եւ արդյունավետ լինի: Առաջարկը մերժվում է: Մերժումը ձեռնտու եղավ մուսուլմանական եւ վրացի ազգայնականներին, որովհետեւ վարչական սահմանները գծվում էին էթնիկական եւ բնական սահմաններին հակառակ, այնպես որ բոլոր նահանգներում հայերը փոքրամասնություն էին կազմում, իսկ մյուս երկու հիմնական էթնիկական տարրերը շահեկան վիճակում էին:

Անդրկովկասի վարչական բաժանման հարցը հրատապ դարձավ 1917-1918 թթ. միապետության տապալումից հետո: Երեք հիմնական ազգությունների 5-ական ներկայացուցիչներից բաղկացած հանձնաժողով կազմվեց, որը պետք է ներկայացներ վարչական նոր բաժանման նախագիծ, հաշվի առնելով էթնիկական, ինչպես նաեւ աշխարհագրական ու տնտեսական գործոնները: Բոլորի համար ընդունելի տարբերակ չգտնվեց, մանավանդ որ վրացիներն ու մուսուլմանները միասին էին հանդես գալիս հայերի դեմ եւ վերջիններիս առաջարկը ներկայացնում, գնահատում իբրեւ ազգայնական, դրա դեմ տրամադրում նաեւ ռուսական իշխանություններին: Այնուամենայնիվ, քաղաքական կյանքի մեջ այդ քննարկումներից մի բան մնաց Գանձակի նահանգի հայության ճակատագրի հետ կապվեց «լեռնային» բառը: Դրան զուգահեռ, 1918-1923 թթ. քաղաքական հանրահայտ բարդ գործընթացների մեջ գործածական դարձավ նաեւ «Ղարաբաղի հայկական մաս» անվանումը, որի տակ հասկացվում է Շուշիի, Կարյագինոյի, Ջեւանշիրի, Գանձակի գավառների լեռնային մասերը, որտեղ միաձույլ հայ բնակչություն էր ապրում:

Հայ ժողովրդի այդ հատվածը 1918-1920 թթ. թե անկախ, թե որպես Հայաստանի Հանրապետության բաղկացուցիչ մաս, կենաց-մահու կռիվներ մղեց Թուրքիայի եւ տեղի թուրքերի, Ադրբեջանի ու նրան աջակցող ուժերի դեմ: Սակայն 1921 թ. ռուս-թուրքական պայմանագիրը որոշ իմաստով ճակատագրական եղավ, մանավանդ նրան հաջորդած բոլշեւիկյան կուսակցության Կովկասյան բյուրոյի հակահայկական որոշումը: Ղարաբաղը բռնակցվեց խորհրդային Ադրբեջանին ինքնավարության իրավունքով: Դա նշանակում է, որ ի սկզբանե մոսկովյան եւ մյուս իշխանությունները գիտակցում, ընդունում էին, որ դա մեկ այլ երկրի մասն է, այլ ժողովրդի հատվածը, որ պիտի ինքնավարություն ունենա մեկ այլ պետության կազմի մեջ:

Ադրբեջանի իշխանությունները խարդախ միջոցների դիմեցին հետագայում, որպեսզի այդ կանխորոշված ինքնավարությունից էլ զրկեն հայերին: Համառ պայքարից, բողոքներից հետո նրանք ի վերջո զիջեցին, սակայն ինքնավարության համար գծեցին վարչական այնպիսի սահմաններ, որ ներառում էին «Ղարաբաղի հայկական մաս» կոչված տարածքի միայն որոշ շրջաններ, այն էլ անջրպետված Հայկական ԽՍՀ-ից հորինյալ «Կարմիր Քրդստանի շրջանով»: 1923 թ. կազմված ինքնավար մարզը անվանվեց Լեռնային Ղարաբաղ (ԼՂԻՄ) եւ ոչ թե «Ղարաբաղի հայկական մասի ինքնավարություն»: Նպատակն այն էր, որ ցույց տրվի, թե ԼՂԻՄ-ը էթնիկական հայ բովանդակություն չունի: Սահմաններն էլ այնպես էին գծվել, որ նա կենսունակ չլինի, տարիների ընթացքում կորցնի հայ բովանդակությունը: Դեռ ավելին, նորաստեղծ մարզը անվանելով Լեռնային Ղարաբաղ, նրանք աստիճանաբար մոռացության տվեցին այդ տեղանվան նախկին իմաստը եւ արմատավորեցին թյուր կարծիք, թե իբր Լեռնային Ղարաբաղը հենց միայն ԼՂԻՄ-ն է:

Ցավոք, այդ թյուր մտայնությունն այնպես կարծրացավ նույնիսկ հայերիս միջավայրում, որ մոռացության տվեց Լեռնային Ղարաբաղի հիմնական մաս հանդիսացող հետագայի Շահումյանի, Խանլարի, Դաշքեսանի, Շամխորի հայության ճակատագիրը: Որքան էլ անհավատալի, բայց ցավալի իրողություն է, որ խորհրդային տասնամյակների ընթացքում Ղարաբաղ կամ Լեռնային Ղարաբաղ ասելով հասկանում էին միայն ԼՂԻՄ-ը, եւ սակավաթիվ հայ ուսումնասիրություններն ու հրատարակությունները հայերեն լեզվով արմատավորում ու տարածում էին այդ հակահայ միտքը, մոռանալով, որ ստեղծվելիք հայ նոր պետականության սահմանները նախանշելու ժամանակ Ստեփան Շահումյանը, մյուս-մյուս քաղաքական գործիչներն առաջին հերթին (Արարատյան տարածքից էլ առաջ) նկատի են ունեցել Ղարաբաղի լեռնային հենց այս շրջանները, որտեղ հայությունն աչքի էր ընկնում միաձույլ կազմով եւ ռազմաքաղաքական հուսալի ուժով:

Ավաղ, այդ միաձույլ եւ հուսալի հատվածը ոչ միայն Հայկական ԽՍՀ-ից ու ԼՂԻՄ-ից դուրս թողնվեց, այլեւ հաճախ հայ մտքից ու հոգուց: Անգամ մեր օրերում, այսքան անցուդարձերից հետո, գրվում են Արցախի հիմնահարցին նվիրված գրքեր, որոնցում նույնիսկ Գյուլիստանի մելիքությունը, Շահումյանի շրջանը նշվում են իբրեւ «դաշտային Ղարաբաղ»: Այսինքն հայ մտավորականն անգամ այն կարծիքին է, թե ԼՂԻՄ-ից դուրս թողնված հայկական շրջանները լեռնային չեն, Լեռնային Ղարաբաղը միայն մարզն է: Այդ թյուր գիտակցության արդյունքն այն է, որ մարզի սահմաններից դուրս թողնված այդ տարածքները, որոնց մի մասն արդեն ազատագրված է, որակվում են իբրեւ «գրավյալ» շրջաններ կամ հայերի կողմից «վերահսկվող» տարածք: Դրանով մենք մեզ զրկում ենք Շահումյան-Գետաշենի եւ մյուս գերյալ արցախյան հողերի դատը պաշտպանելու իրավունքից:

Ավելի աղետալի դեր են կատարում քարտեզները: Նույնիսկ տիտղոսավոր հեղինակներ տպագրեցին, խանութները հեղեղեցին քարտեզներով, տպագրված «Արցախ» միության հովանավորությամբ, որի վրա ԼՂՀ-ն պատկերված է ԼՂԻՄ-ի սահմաններով: Իրականում, 1991 թ. սեպտեմբերի 2-ին ԼՂԻՄ-ի եւ Շահումյանի շրջանի միավորումով է հռչակվել ԼՂՀ-ն: Մի կերպ հաղթահարվեց այդ սխալը, բայց հետո էլ սկսեցին տպագրել ԼՂՀ-ի քարտեզ, այդ փոքր սահմանների մեջ գրելով «Արցախ», կարծես հենց միայն այդքանն է Արցախ: Եթե գրքերը հիմնականում փակված են մնում, ապա սխալներով լի քարտեզները միշտ բացված վիճակում են: Ի՞նչ դեր են կատարում դրանք ԼՂՀ-ն գծելով իբրեւ մի կղզի, շրջափակված Ադրբեջանի տարածքի մեջ: Դրանք շարունակում են մեջ համոզել, թե ԼՂՀ-ն Ադրբեջանի մասն է, կտրված մայր Հայաստանից: Չենք ուզում տեսնել, վարժվել, որ հռչակված ԼՂՀ-ն իր ազատագրած շրջանների հետ քաղաքական նոր իրողություն է ու այդ ձեւով էլ պետք է ներկայացվի բոլոր տեղերում: Հիշենք, որ անտեսելով ՄԱԿ-ի որոշումները, Թուրքիան ոչ միայն իր զորքը չի հեռացնում Հյուսիսային Կիպրոսից, այլեւ քարտեզների վրա այն պատկերում է իբրեւ թուրքական տարածք (եւ մարդկանց աչքն ու միտքը քիչ-քիչ վարժվում, հաշտվում է դրա հետ): Սիրիան Ալեքսանդրեթի մարզը ներկայացնում է որպես իր տարածք, չնայած շուրջ 60 տարի զավթված է նրանից (նպատակը հասկանալի է): Նույն ձեւով հակադիր կողմերից յուրաքանչյուրն իր ազգային շահերին համապատասխան է ներկայացնում Պաղեստինը: Այդպես պետք է գործի մեզնից ամեն մեկը խոսելով կամ գրելով արցախյան թեմայով:

Քաղաքական ամեն մի պայքար ելակետ պետք է ունենա իրավիճակի մասին ճշգրիտ տեղեկությունը: 1917-1923 թթ. Ղարաբաղի ինքնորոշման պայքարը նրան միայն ինքնավարություն տվեց այդ տարածքի մի փոքրիկ մասում: 1991-ին էլ ԼՂՀ-ն հռչակվեց այն օրերի հնարավոր սահմաններում, որոնք ոչ բնական էին, ոչ պատմական եւ, ամենավատթարը, կենսական իրական պայմաններ չէին կարող ապահովել թշնամական ուժերով շրջափակված լեռնային փոքրիկ կղզի էր: Պարտադրված պատերազմում արյան գնով ազատագրվեց երբեմնի կորցրած տարածքի մի մասը: ԼՂՀ-ի համար ստեղծվեցին գոյատեւման հնարավորություն ընձեռող սահմաններ, որոնք ինքնապաշտպանության առումով հարմար են, իսկ պատմականորեն արդարացված:

Ղարաբաղի ինքնորոշման իրավունքը ոտնահարելով, տարածաշրջանային եւ միջազգային այլեւայլ ուժեր, 1921-23 թթ., այնուամենայնիվ, նրան վերապահեցին ինքնավարության իրավունք: Այսինքն ԼՂԻՄ-ը ստեղծվել է ի բավարարումն ամբողջ Ղարաբաղի հայության ինքնորոշման պահանջի: Հետեւապես ԼՂՀ-ն, որ հռչակվել է միայն 1991-ի հնարավոր սահմաններում, այնուամենայնիվ, պետք է ներկայանա որպես ամբողջ Ղարաբաղի իրավական տեր եւ այդ տարածքի հայության ոտնահարված շահերի պաշտպան: Իսկ ԼՂՀ-ի կողքը փակագծի մեջ Արցախ գրելը պետք է դիտվի որպես ընդվզում 1917-23 թթ. ու հետագա ապօրինությունների դեմ եւ որպես քաղաքական ծրագիր իր կորցրած Արցախ-ղարաբաղյան տարածքներին տեր դառնալու, բռնի տեղահանված հայությանն իր հայրենի հողը վերադարձնելու համար:

ՆՈՐԱ ՂԱՀՐԱՄԱՆՅԱՆ

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Միջազգային

ԿՈՒԲԱ

Պապը Կաստրոյից պահանջեց հարգել մարդու իրավունքները

Դեռ վերջերս ոչ ոք չէր կարող երեւակայել, թե Հռոմի պապը կարող է այցելել Կուբա: Բայց հունվարի 21-25-ը ի վերջո տեղի ունեցավ այդ պատմական այցը: Արեւմտյան կիսագնդի միակ մարքս-լենինյան ղեկավար, 71-ամյա Ֆիդել Կաստրոյի եւ 77-ամյա Հովհաննես Պողոս Բ պապի հանդիպումը կայացավ, քանզի երկուսն էլ գտնում էին, որ դա չափազանց կարեւոր է, առաջին հերթին երեք տասնամյակ լռության մատնված Կուբայի եկեղեցու եւ միջազգային ճանաչման ձգտող Կուբայի համար:

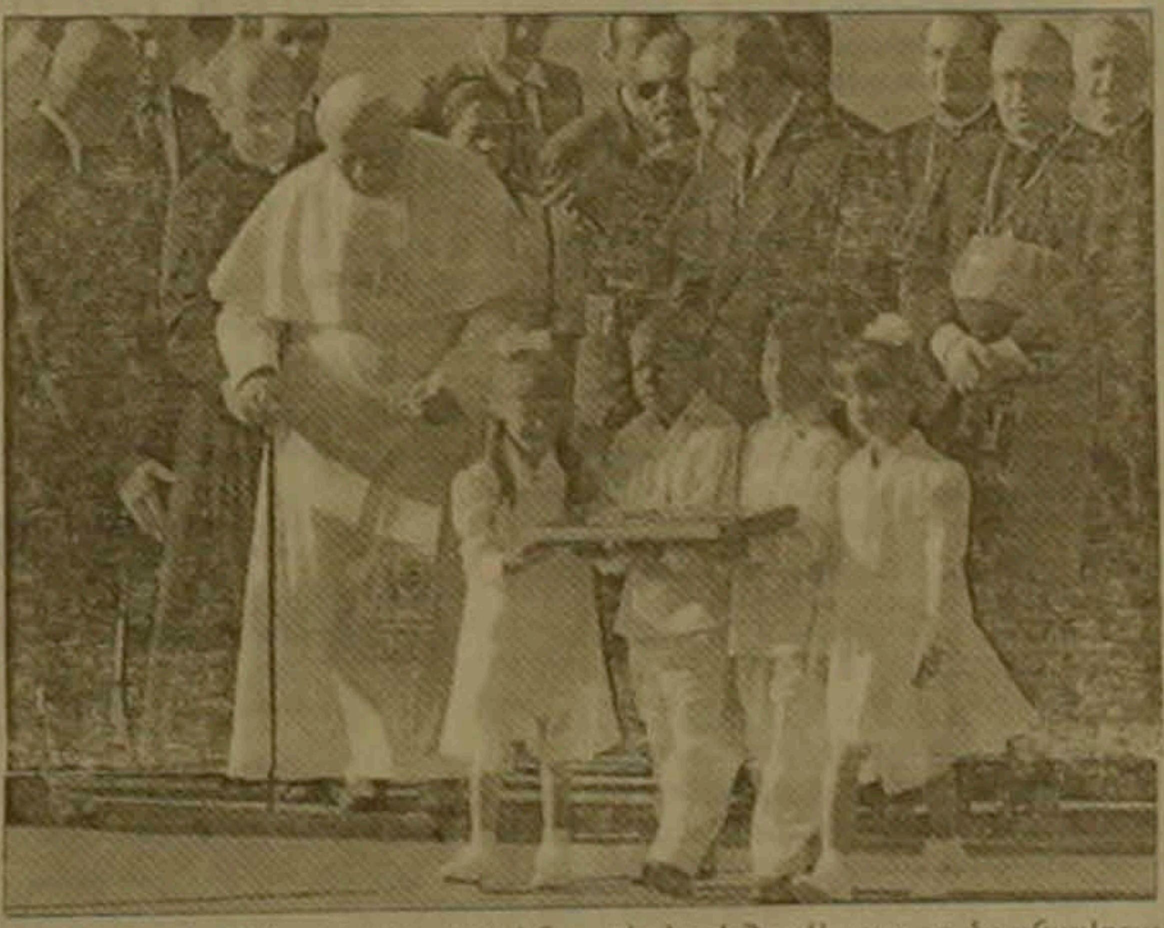

Հանդիպումն ունի իր նախապատմությունը: 1961 թ. կաթոլիկ եկեղեցին դատապարտեց նախագահ Քենեդիի պատրաստած բեռնարգելքը Կուբային, իսկ չորս տարի առաջ ԽՍՀՄ-ին փոխարինելով, սկսեց Կուբա առաքել սննդամթերք, դեղորայք եւ բուժսարքավորումներ, ընդհանուր առմամբ ծախսելով 320 մլն դոլար:

Վատիկանցի դիվանագետները ԱՄՆ-ի վրա մշտապես ճնշում էին գործադրում այդ բեռնարգելքը վերացնելու համար, որը Կուբայի 11 միլիոնանոց բնակչությանը դատապարտում է թշվառության, պոռնկության, ինքնասպանության եւ սեւ շուկայի: Կուբացիների 10 տոկոսը համառորեն ելքի այցագրի թույլտվության է սպասում: Անձամբ Ֆիդել Կաստրոն երբեք չի թաքցրել իր հիացմունքը սոցիալական արդարության մարտիկ Հովհաննես Պողոս Բ-ի հանդեպ: Կաստրոն նաեւ չի մոռացել ճիզվիտական դպրոցներում իր անցկացրած տարիները, ինչպես նաեւ այն փաստը, որ 1953 թ. Կուբայի կառավարական զորքերի հարձակմանը ենթարկված իր փոքրիկ ջոկատը փրկվեց մի եպիսկոպոսի շնորհիվ: Բայց դա չխանգարեց, որ իշխանությանը տիրելուց հետո Կաստրոն երկրից արտաքսի 130 քահանաների, ոմանց էլ, այդ թվում ապագա կարդինալ Խայմե Լուկաս Օրտեգա Ալամինոյին, ուղարկի վերադաստիարակման ճամբարներ:

Այսօր Վատիկանը կրկին օգնության ձեռք է մեկնում Ֆիդել Կաստրոյին: Չորս տարի առաջ պապը Կուբայի հեղափոխությունից ի վեր առաջին անգամ կարդինալ նշանակեց մի կուբացու՝ վերոհիշյալ Օրտեգային: Հավանայում նորընտիր կարդինալին դիմավորեց կառավարության ներկայացուցիչը: Այդուհանդերձ, Ֆիդել Կաստրոն կարդինալ Օրտեգային ընդունեց երեք տարի սպասեցնելուց հետո՝ անցյալ տարվա դեկտեմբերի 18-ին: 1996 թ. Կաստրոյի Հռոմ կատարած այցը ցնցող տպավորություն գործեց: Պապի հետ հանդիպման ընթացքում Կաստրոն նրան հրավիրեց այցելել Հավանա: Որոշ ժամանակ անց նա մուտքի 55 այցագիր տվեց օտարերկրացի քահանաների եւ միանձնուհիների, ապա թույլատրեց մատուցել 13 բացօթյա պատարագ: Սուրբ ծննդյան տոները, որոնք Կուբայում պաշտոնապես չէին նշվել 1968 թ. ի վեր, անցյալ տարեվերջին նշվեցին մեծ շուքով:

Կուբայի համար պապի այցը ոչ միայն քաղաքական, այլեւ ֆինանսական պատեհություն էր: Դեռ այցից առաջ բազմահազար ուխտավորների ակնկալությամբ հյուրանոցների եւ ավտոմեքենաների կայանատեղերի տերերը կրկնապատկեցին եւ նույնիսկ եռապատկեցին գները: Այցի հեռարձակման իրավունքի համար եւս հեռուստաընկերությունները ստիպված եղան բավական թանկ վճարել: Կուբացի դիվանագետներից մեկը «Պարի մաչ» հանդեսի թղթակցին խոստովանեց, որ իրենք ակնկալում են տասնյակ միլիոնավոր դոլարներ ստանալ եւ այդպիսով վճարել իրենց բոլոր արտաքին պարտքերը: Մինչդեռ ԱՄՆ-ը եւ Կաստրոյին ատող հազարավոր կուբացի տարագիրներն առանձնապես ոգեւորված չէին պապի այցով, թեեւ նա Արեւելյան Եվրոպայում կոմունիզմի կործանման խոշոր մարտիկներից մեկն է եղել:

Պապը Կուբա էր այցելել գլխավորապես հովվապետական նպատակներով: 11 մլն կուբացիներից 4,7 մլն-ը մկրտված է, բայց միայն 150 հազարն է իսկապես կաթոլիկ: 6-7 մլն կուբացիներ այսպես կոչված «սանտերիայի» հետեւորդներ են, որն աֆրիկյան հին հավատալիքների եւ կաթոլիկության յուրօրինակ համադրություն է: Վերջին 6 տարում կիրակնօրյա պատարագներին ներկա գտնվող հավատացյալների թիվը կրկնապատկվել է, կնունքների թիվը՝ եռապատկվել:

Հովհաննես Պողոս Բ-ն հայտնի է նաեւ որպես քաղաքական գործիչ: Կուբան լատինաամերիկյան այն միակ երկիրն էր, ուր նա դեռ չէր այցելել: Միայն Պարսից ծոցի պատերազմի ընթացքում պապը 80 զանազան ելույթներ ունեցավ: Նա տարբեր առիթներով դատապարտեց նաեւ Սերբիայի, Լիբանանի, Ռուանդայի, Ալժիրի պատերազմները եւ ցեղասպանությունները: Իսկ վերջերս նա հայտարարեց. «Ոչ ոք իրավունք չունի սպանելու Աստծո անունից» եւ խոշոր տերություններին կոչ արեց ղեկավարվել բարոյականության օրենքներով:

Երկու Ամերիկաների արանքում գտնվող Կուբան անգլոսաքսոնական աշխարհին Լատինական Ամերիկայի բնական սահմանագիծն է: Կուբացիներին հասցեագրած ուղերձում Հռոմի պապը մասնավորապես հույս հայտնեց, որ կաթոլիկ եկեղեցին, որը բազմիցս ապացուցել է իր նվիրվածությունը մարդու իրավունքների պաշտպանության գործին, Կուբայում այսուհետեւ էլ կկարողանա նպաստել մարդու ազատությունների զարգացմանը, ծառայելով կուբացիների շահերին: Պապը նաեւ հույս հայտնեց, որ իր խոսքը «կհասնի նրանց, ովքեր պատասխանատու են ազգի եւ աշխարհի քաղաքացիների ճակատագրի համար»: Ուղերձն առավել թարմ ու հստակ է: Պապը Ֆիդել Կաստրոյին նախազգուշացնում է, որ նա պարտավոր է հարգել մարդու իրավունքները: Մեկնաբաններից շատերի կարծիքով, Կաստրոն չի կարող անտեսել պապի նախազգուշացումը, գիտենալով, որ Արեւելքում համանման հանգամանքներում Հովհաննես Պողոս Բ-ն արդեն կարողացել է ապացուցել, որ ոչ ոք չի կարող խոչընդոտել բանականության ուժերի վերջնական հաղթանակը:

Պատրաստեց
ՊԵՏՐՈՍ ԲԵՇԻՇՅԱՆԸ

ԹՈՒՐՔԻԱ

Իրանի նոր դեսպանը Անկարայում

Ինչպես հայտնի է, Իրան-Թուրքիա դիվանագիտական լարվածությունը մեղմացնելու նպատակով՝ Թուրքիան մի քանի շաբաթ առաջ նոր դեսպան էր նշանակել Թեհրանում: Ի պատասխան, օրերս Թեհրանը Անկարայում նոր դեսպան է նշանակել Մոհամադ Հուսեյն Լավասանին, որը նախկինում կատարել է Կանադայում դեսպանի եւ Իրանի փոխարտգործնախարարի պարտականությունները:

Պայքար գործադուլի իրավունքի համար

Օրերս Թուրքիայի պետական հաստատությունների տասնյակ հազարավոր պաշտոնյաներ ու բանվորներ բողոքի ցույց են արել՝ իշխանություններից պահանջելով գործադուլի եւ բանվորական շահերի համար միասնաբար բանակցելու իրավունքներ: Ինչպես հայտնի է, այդ երկրի սահմանադրությամբ պետական պաշտոնյաները գործադուլի իրավունք չունեն: Թուրքիայի պետական պաշտոնյաների համադաշնության ղեկավարները հայտարարել են, թե ավելի խիստ քայլերի կդիմեն, եթե կառավարությունն այս հարցով որոշումներ չկայացնի:

«ՌՈՅԹԵՐ»-«ԵՐԵՎԱՆ»

ԱԴՐԲԵՋԱՆ

«Աշրաֆի» հանքավայրի նավթի պաշարները գնահատվել են 105 միլիոն տոննա

ԲԱՔՈՒ, 27 ՀՈՒՆՎԱՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Կասպից ծովի ընդջրյա ցամաքալեզվակում՝ Ադրբեջանի մայրաքաղաքից մոտավորապես 100 կիլոմետր արեւելք ընկած «Աշրաֆի» հեռանկարային հանքակազմույթի պաշարները գնահատված են 105 միլիոն տոննա նավթ, 4,7 միլիոն տոննա գազի կոնդենսատ եւ 49 միլիարդ խորանարդ մետր գազ: Ըստ ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի, երկուշաբթի օրն այդ մասին հայտարարել է Հյուսիս-Աբշերոնյան գործառնական ընկերությունը, որը կազմվել է անցյալ տարվա սկզբներին հեռանկարային երկու ծովակազմույթների՝ «Դան ուլդուզու» եւ «Աշրաֆի» հանքավայրերում աշխատանքները ղեկավարելու համար:

1996 թվականի դեկտեմբերին Ադրբեջանի պետական նավթաընկերությունը նշված հանքակազմույթների համատեղ հետախուզման ու մշակման պայմանագիր էր կնքել միջազգային կոնսորցիումի հետ, որի մեջ մտնում են «Ամոկո» (30 տոկոս մասնակցությամբ) եւ «Յունոկալ» (29,25 տոկոս) ամերիկյան ընկերությունները, ճապոնական «Իտոչու» (20 տոկոս) եւ «Դելտա օյլ» սաուդյան ընկերությունը (4,5 տոկոս): Մնացած 20 տոկոսը բաժին է ընկնում Ադրբեջանի պետական նավթաընկերությանը:

Ինչպես նշվում է ադրբեջանական նավթաընկերության հաղորդման մեջ, «Աշրաֆիում» առաջին հետախուզական հորանցքի հորատման ընթացքում 3536 մետր խորության վրա ածխաջրածնային հումքի պաշարները 10-12 տոկոսով բարձր էին կանխատեսվածից: Ինչպես կարծում են, կարեւոր արդյունքն այն էր, որ հաստատվեցին բնական գազի նշանակալից պաշարները:

Ադրբեջանում տարեկան մոտ 6 միլիարդ խորանարդ մետր գազ է արդյունահանվում, այն դեպքում, երբ դրա պահանջարկը կազմում է մոտ 10 միլիարդ: Կոնսորցիումի հետ ստորագրված 30 միլիարդ դոլար ընդհանուր գումարի պայմանագրերի պայմաններով գազը բացառապես հանրապետության սեփականությունն է:

ԱՄԵՐԻԿՅԱՆ ՄԱՄՈՒԼ

Թուրք-իսրայելական զորավարժությունները վրդովեցրել են արաբներին

Ըստ «Նյու Յորք թայմս» թերթի լրատվության, Միջերկրական ծովում հունվարի 7-9-ը տեղի ունեցած թուրք-իսրայելական համատեղ ռազմածովային զորավարժությունները մեծ հաջողություն են արձանագրել: Հինգ նավերի վրա (երկու իսրայելական, երկու թուրքական եւ մեկ ամերիկյան) զորահավաքված հազար նավաստիների համապատասխան հրամանատարները պնդում են, որ Հայֆայից 50 մղոն հեռավորությամբ կատարվող զորավարժությունները լոկ փրկարարական համատեղ գործողությունները բարելավելու նպատակ էին հետապնդում:

Սակայն դրանք դատապարտվեցին ինչպես Սիրիայի, այնպես էլ Եգիպտոսի կողմից՝ դիտվելով որպես ռազմածովային նոր չափերի համագործակցության վրդովեցուցիչ եւ խիստ վտանգավոր դրսեւորում: Այդ համագործակցությունը սկսվեց երկու տարի առաջ Սիրիայի, Իրաքի եւ Իրանի հանդեպ Թուրքիայի եւ Իսրայելի (երկուսն էլ Միացյալ Նահանգների կարեւոր դաշնակիցներ) ունեցած անվստահությունից: Նրանք երկուսն էլ Մերձավոր Արեւելքում հոյակապ բանակ ունեն եւ ներկա համաձայնությունը նախատեսում է, բացի ռազմածովայինից, նաեւ օդուժի վերապատրաստում եւ թուրքական F-4 կործանիչների վրա իսրայելական ժամանակակից էլեկտրոնային սարքավորումների տեղադրում:

Ի տարբերություն Սիրիայի, Հորդանանը, որը նրան սահմանակից է, արաբական միակ երկիրն է, որ ոչ միայն համաձայնեց դիտորդ ուղարկել համատեղ զորավարժություններին, այլ այնտեղ գործուղեց իր նավատորմի հրամանատար, փոխծովակալ Հուսեյն Խասաունեյին, որն էլ մյուս հրամանատարների նման հավաստիացրել է, թե «զորավարժությունները ուղղված չեն շրջանում որեւէ երկրի դեմ եւ առհասարակ ռազմական նպատակներ չեն հետապնդում»: Միայն պարզ չէ, թե ինչու Հորդանանը, որի միակ նավահանգիստը գտնվում է հեռավոր Կարմիր ծովում, անհրաժեշտ դիտի համարեր իր նավատորմի հրամանատարին ուղարկել այդ, ինչպես նրանք են անվանում, սովորական «որոնման եւ փրկարարական վարժություններին»: Ջոն Ռոջերս կործանիչի նավապետ Ջոզեֆ Սեստակը, որը վերահսկում էր ամերիկյան մասնակցությունը տվյալ զորավարժություններին, ջանասիրաբար պնդել է, որ «որոնման եւ փրկարարական աշխատանքների բարելավումը կարող էր միայն ամրապնդել շրջանի կայունությունն ու համագործակցությունը»: «Ապագայում Իսրայելը հույս ունի նման համատեղ վարժություններ անցկացնել նաեւ Եգիպտոսի կամ Հունաստանի ռազմածովային ուժերի հետ», նշել էր դրանից առաջ իսրայելական նավատորմի փոխհրամանատար Յեդիա Յաարին, ավելացնելով, որ «զուտ մարդասիրական բնույթի են վարժությունները եւ քաղաքական կամ ռազմավարական նպատակներ չեն հետապնդում»: Միայն թե անհասկանալի է, ինչու օգտագործված խրտվիլակները, ինչպես «Նյու Յորք թայմսի» հոդվածն է վկայում, ոչ թե սովորականի նման փոքր են, այլ մեծ իրական չափսերի: Այն աստիճանի իրական, որ ամերիկացի լեյտենանտի խոսքերով կարելի է «սիրահարվել» դրանց: Պարզ է ուրեմն, որ զորավարժությունների նշանակությունը շատ ավելի է ներկայացվում:

Աշխարհի ամենավտանգավոր կինը

Այսպես է կոչել նրան եգիպտական մի շաբաթաթերթ, ավելացնելով, որ Միացյալ Նահանգներին հաջողվել է ՍԱԿ-ին համոզել, որ նրա անունը ընդգրկվի իրաքյան անձնավորությունների այն ցուցակում, որոնց արգելված է արտասահման մեկնել: Ամուսնացած այդ կինը վարում է Իրաքի կենսաբանական զենքերի արտադրության ծրագիրը: Նրա անունը Ռիհաբ Ռաշիդ Թահա է, կինը երկրի նավթարդյունաբերության նախարարի: Պետական կենսաթոշակով ուսանել է Անգլիայում՝ ստանալով կենսաբանության դոկտորի աստիճան: Կենսաբանական զենքերով զբաղվում է 1984-ից ի վեր: ՍԱԿ-ի քննիչները նրան անվանում են «դոկտոր մանրէ», ավելացնելով, որ նա «անթերի մասնագետ է»: Նա սկզբում պաշտպանել է այն տեսակետը, թե իր ծրագիրը բացարձակապես պաշտպանողական բնույթի է, ապա պնդել, որ կենսաբանական ողջ ռազմամթերքը խորտակված է եւ, վերջապես, երբ քննիչները պահված անկյուններից գտել են այդ զենքերը, ասել է, թե շատ փոքր քանակություն է միայն պահ դրված եղել: Այս մասին գրել է Փարիզի «Յառաջ» օրաթերթը:

Ծանր մարտեր Աֆղանստանում

ԱԲՈՒ ԴԱԲԻ, 27 ՀՈՒՆՎԱՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: «Թալիբան» աֆղանական շարժման զինված ջոկատների եւ հակաթալիբյան կոալիցիայի ղեկավարներից մեկի՝ գեներալ Ռաշիդ Դոստումի զորքերի միջեւ ծանր մարտեր են մղվում երկրի հյուսիսում՝ Բալխ քաղաքի մոտ:

Ըստ ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի հաղորդման, մարտերը մղվում են Կունդուզի նահանգում՝ թալիբների միջնատարածքից հարավ: Դոստումի զորքերը փորձում են վերացնել թալիբների ներկայությունն Աֆղանստանի հյուսիսում:

Մարտերի ընթացքում կողմերը կենդանի ուժի եւ մարտական տեխնիկայի ծանր կորուստներ են կրում: Կողմերից ոչ մեկն առայժմ չի կարողացել վճռական հաջողության հասնել:

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Մշակույթ

Վերադառնանք մեր ակունքներին

Վեց տարի առաջ, 1992-ի մարտին Էություն ազգային իմաստնության տաճարը լույս ընծայեց իր գիտամշակութային անդրանիկ հանդեսը: Նրա տիտղոսաթերթը պարունակում էր եզակիորեն բացառիկ անձնագրային տվյալներ՝ «Միաբանության անձնագիր», որում նշված էր. անուն, ազգանուն՝ «Էություն» ազգային իմաստնության տաճար, ծննդյան թվականը՝ 15 սեպտեմբեր, 1990 թ., ծննդավայրը՝ սփյուռք-հայրենիք, ծնողները՝ Մ. Մաշտոց, Մ. Խորենացի, Դ. Անհաղթ, Նարեկացի, Ալիշան, Խրիմյան Հայրիկ, Պ. Սեւակ..., կնքահայրերը՝ Գ. Նժդեհ, Դ. Վարուժան, հովանավոր աստղ՝ Արեգակ, համաստղը՝ հայ-արիական, կուսակցությունը՝ հայություն, մասնագիտությունը՝ ոգի եւ իմաստնություն:

Եվ այսպես, «Էություն» պարբերական: Ի՞նչ է ներկայացնում նա իրենից, ի՞նչ նպատակ է հետապնդում: Միանշանակորեն պարզ է, որ «Էությունը» հանդիսանում է համանուն միաբանության բանբերը, իսկ միաբանությունը հայ պատմության մեջ բացարձակապես նոր մի կառույց է իր ուրույն նպատակներով եւ առաքելությամբ:

Ընթերցողը կհարցնի. որո՞նք են դրանք: Ինչպես վկայում է «Էություն» հանդեսը՝ հիմնասյուն նպատակների ծիրում են. ուսումնասիրել տարբեր ժողովուրդների՝ ծննդյան, վերելքի, անկման, մահացման օրինաչափությունները, կռահել մարդկության մոտակա ապագան ու պարուրային զարգացման երթագիծն եւ այն կրճատելու հնարավորությունները, այլազան հետազոտություններով բացահայտել հայ ժողովրդի բուն ծագումնաբանությունը, ազգային առանձնահատկությունները եւ չօգտագործված կարողությունները, հասնել համայնքային բարձր ինքնաճանաչողության, որոնել հայրենիք-սփյուռք ամբողջացման եւ ողջ հայ ժողովրդի պատմական ապաքինման եւ վերածննդի բարոյաբանական լծակները, երկնել ազգային ապագագիտություն եւ նոր մի աշխարհայացք ընդունակ առողջացնելու ազգը երրորդ հազարամյակի փորձություններով... Ինքնաբերաբար պարզ է, որ իր առջեւ նման գերխնդիրներ դնող միաբանության համար նման պարբերականի ծնունդը օրինաչափ անհրաժեշտություն էր: Առավել եւս, որ այն դարձավ տարբեր հետազոտությունների, խորհրդածությունների, վերլուծությունների խիտ ուշագրավ ձգողական մի դաշտ:

Բացի այդ, «Էությունը» այլազգի իր նմանակներից մեծապես տարբերվում է նրանով, որ ոչ միայն կրավորականորեն տեղեկացնում է, այլեւ, փաստորեն, հանդիսանում է նոր աշխարհայացքի հետեւողական «դասագիրք»: Գտնվելով արեւելյան ու արեւմտյան հին ու նոր քաղաքակրթությունների խաչմերուկում եւ սնվելով նրանից, ինչպես նշում է տարբերակը, հայ միտքն առավել մեծ հնարավորություն ունի երկնելու համամարդկային նոր աշխարհայացք ու աշխարհազգացողություն, առավել եւս, որ զարգացած Արեւմուտքը գալիք վերածի համար հայացքն ուղղել է դեպի Արեւելք եւ հին իմաստնություն:

Արժե անդրադառնալ այն նշանակալի փաստին, որ «Էություն» պարբերականի անդրանիկ իսկ համարում ընթերցողին բազմածիրորեն եւ համգամանալից ներկայացվում-բացահայտվում են հիշյալ միաբանության եւ նրա գաղափարների ու աշխարհայացքի հետ առնչվող, դրանց մեկնակետերը կազմող հիմնասյուները: Օրինակ, ինչո՞ւ էություն, եւ ի՞նչ է խորհրդանշում հայոց այբբենարանի մեջ Է տառը, ի՞նչ իմաստ է կրում իր մեջ միաբանության խորհրդանիշը, ինչո՞ւ նրա կնքահայրը համարվում են Դանիել Վարուժանը եւ Գարեգին Նժդեհը: Այս առումով պարբերականը գրում է. «Ամեն ժողովուրդ իր ոգեղեն ամբողջ նախ պիտի ստանա առավելության կարնաղբյուրից եւ հետո միայն իր արժանի ինքնությամբ ներկայանա մարդկությանը: Որպես հոգեհայր «Էությունը» ընտրել է 20-րդ դարի հայ մեծագույն իմաստուններ Դ. Վարուժանին եւ Գարեգին Նժդեհին: Առաջինից ժառանգել է ոգեղենություն եւ իր (միաբանության) ծեսերգի բառերը, երկրորդից՝ դասգամային հիմնադրույթները»: Ընթերցողին տեղեկացնենք նաեւ, որ «Էություն» միաբանության համար որպես հիմն է ծառայում հասված Ավետ Տերտերյանի (որ «Էության» հիմնական միաբաններից էր) թիվ 6-րդ սիմֆոնիայից: Իր երթի սկիզբը նշանավորող հանդեսում գիտականորեն լույս էր տրված «Էության» ազգանվեր պրպտումներին, որոնք հատկանշվեցին այնպիսի հետաքրքրաշարժ եւ արժեքավոր հոդվածներով եւ վերլուծություններով եւ թեմաներով, ինչպիսիք էին Ալեքսանդր Վարդպետյանի «Իմաստություն եւ քաղաքականություն», «Արարատը շարունակում է բացել բյուրհազարամյա իր գաղտնիքները», «Արմատ, ինքնություն եւ ինքնագիտություն», Մարտիրոս Գավուքչյանի «Կելտական ցեղերի նախահայրենիքը եւ կելտա-կովկասյան շփումները», Սուրեն Պետրոսյանի «Ժայռապատկերներ», Սոնա Մեջլումյանի «Հնեակենդանություն», Վահան Սարգսյանի «Բասկագիտություն», Սամվել Բաբայանի «Տիեզերք, հոգի եւ... այբուբեն», Գրիգոր Վահանյանի «Հասարակական կյանքի զարգացման սկզբունքները» եւ այլ նյութեր:

«Էություն» հանդեսը եզրափակվում էր միաբանության արիորդյաց ուղերձով, որի հիմնական միտքն ու նպատակը զետեղված էին հետեւյալ խոսքում. «Գնահատելով հայ ժողովրդի բարոյաբանական արդի իրավիճակը, գիտակցի՛ր, ո՛վ Արիորդի, որ նրա ապագան կախված է հենց քեզանից, քո գործունեությունից եւ կենսունակությունից: Կործանելու կամ հարատեւելու ենք ազգովի, բայց ապագան փրկելու է համայնքի բարոյաբանականորեն հասուն ու տոկուն ընտրանին: Պիտի պայքարես քո տեղն ու նաեւ՝ կարծածես եղբորդ փոխարեն: Այսպես է եղել անցյալում, այսպես է այսօր եւ առավել այդպես կլինի ապագայում: Այս է կարգը կյանքի ու բնության»:

Ալեքսանդր Վարդպետյան

Էություն ազգային իմաստնության տաճարի համանուն անդրանիկ պարբերականի լույս տեսնելուց անցել է վեց տարի: Ինչպիսի՞ գործընթաց ստացավ միաբանությունը, ի՞նչ նվաճումներով է թեւակոխում մոտալուտ 21-րդ դարը: Հարցը բազմածիր եւ ամփոփ պատասխանի է կարոտ, որն, անշուշտ, սույն հակիրճ հոդվածի նյութ չէ: Սակայն, ասենք մեր ընթերցողին, որ ազգային ինքնության գիտակցման ոլորտում զգալի տեղաշարժերի առկայության հետ մեկտեղ, հրատարակվել են Ալեքսանդր Վարդպետյանի «Էություն» ժողովածուն (1995) եւ «Արիականք» (1997):

Արդ, անտարակույս, անհրաժեշտ է մի քանի խոսքով ներկայացնել մեր ընթերցողին Ալեքսանդր Վարդպետյանի անձը: Ալեքսանդր Վարդպետյանը «Հարատեւման ուխտի» եւ «Էության» հիմնադիր միաբանն է: Ֆրանսահայ ճարտարապետ, բեմադրիչ, գրող եւ հրապարակախոս: Նրա գրչին են պատկանում «Արփիական» քնարերգությունը (Մարսել, 1985 թ.), «Ովքե՞ր են ի վերջո արիացիները» հետազոտությունը (Մարսել, 1988 եւ Երեւան, 1990), վերը նշված աշխատությունները եւ մի շարք արեւելագիտական հոդվածների եւ հեռուստատեսային հաղորդաշարեր:

Օրերս կայացավ Ալեքսանդր Վարդպետյանի նոր գրքի շնորհանդեսը, որի մասին առաջարկում ենք մեր ընթերցողին ստորեւ ներկայացվող նյութը:

ԹԱՄԱՐ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ

Ալեքսանդր Վարդպետյանի «Արիականք»ը

Կիրակի 25 հունվարին, ժամը 14.00-ին Երեւանի Մնջախաղի թատրոնի հանդիսասրահում կայացավ Ալ. Վարդպետյանի «Արիականք» հատորի շնորհանդեսը շուրջ 200 հոգու ներկայությամբ: Նրանց մեջ լրագրողներն ավելի մեծ թիվ էին կազմում, քան քաղաքական գործիչները, «մինչդեռ հակառակը պետք է լիներ», ինչպես իր ելույթի սկզբում կարծիք հայտնեց Ալ. Վարդպետյանը: Ներկաների մեջ էր նաեւ Երկրապահ կամավորականների միության փոխնախագահ, ԱԺ պատգամավոր, «Երկրապահ» պատգամավորական խմբակցության նախագահ Ալբերտ Բազեյանը:

Գրքի ներկայացման հանդիսավարն էր Աբովյանում գործող, ՀՀ արդարադատության նախարարությունում վերջերս գրանցված «Հայ-արիական ցեղապաշտական դաշինք» հասարակական կազմակերպության նախագահ Արմեն Ավետիսյանը: Նա հայտնեց, որ հեղինակի ելույթից հետո կայանալու է հարցազրույց, իսկ գրքի քննարկում անցկացնելու է մոտալուտ 1-2 ամիսներին:

Իր ելույթում, Ալեքսանդր Վարդպետյանը խոսեց գրքի բովանդակության եւ ընդհանրապես ազգային գաղափարախոսության մասին: Վարդպետյանը հայտնեց, որ մինչ Արեւմուտքում աշխատանքներ են տարվում էքբանության մասին, ահա Հայաստանում, շնորհիվ «Արիականք» գրքի, ազգային գաղափարախոսությունը ներկայանում է որպես կուռ, համապարփակ ուսմունք:

Իր ելույթի ընթացքում Ալ. Վարդպետյանը բազմիցս նշեց, որ այս գիրքը բուռն հակազդեցություններ է առաջ բերելու եւ խորհուրդ տվեց բոլորին մի քանի անգամ ընթերցել գիրքը նախքան նրա մասին արտահայտվելը:

Ալ. Վարդպետյանի ելույթը ավարտվեց Դանիել Վարուժանի Անահիտին նվիրված ծնի արտասանությամբ եւ «Էություն Ազգային իմաստնության տաճար» հասարակական կազմակերպության հիմնով: Հիմնը հնչել էր նաեւ հանդիսության բացման ժամանակ: Ելույթին հաջորդեց երկու մասից բաղկացած հարցազրույցը, որն ընդմիջվեց Աբովյան քաղաքի [illegible] «Էություն» խմբի ելույթով: Հարցազրույցի ընթացքում արիական գաղափարախոսության գաղափարախոս Ալ. Վարդպետյանին տրվեցին բազմաթիվ հարցեր, որոնք վերաբերում էին այդ գաղափարախոսության տարածման հնարավորություններին, նրանում լեզվի դերին եւ այլն: Պատասխանելով մի հարցման, Վարդպետյանը խստագույնս դատապարտեց քրիստոնեական դիմակի տակ Հայաստանում մարդորսությամբ, ավելի ճիշտ հոգիների որսով զբաղվող աղանդների գործունեությունը:

Հարցազրույցի վերջում Ալ. Վարդպետյանը հույս հայտնեց, որ Հայաստանի պետությունը կամ առանձին վերցրած մի նախարարություն, «ինչպես օրինակ պաշտպանության նախարարությունը», որպես իր պաշտոնական գաղափարախոսություն, կընդունի արիականությունը եւ այն ներկայացնող «Արիականք» հատորը:

Ալ. Վարդպետյանի «Արիականք» հատորի հրապարակայնությունն ու շնորհանդեսը վկայում են, որ Հայաստանի քաղաքական երանգապնակում համարյա դատարկ մնացած ազգային-ազգայնական ուղղության դաշտը սկսում է լցվել: Սպասվում է, որ մոտակա ժամանակաշրջանում այդ դաշտը կհամալրվի նոր գույներով:

ԳԵՎՈՐԳ ՅԱԶԸՃՅԱՆ

ԱՍՏՂԵՐԻ ԿՅԱՆՔԻՑ

Ստինգին սպառնում է լսողության կորուստը

Մեր օրերի Բեթհովենի կարիերան հայտնվել է վտանգի առջեւ. «Ես արիությամբ եմ նայում ճակատագրի աչքերին, հասկանալով, որ կկորցնեմ ամենը, ինչ ձեռք եմ բերել կայուն հաջողության ընթացքում: Առաջին հերթին երկրպագուներիս եւ լսարանս: Ես իսկապես խլանում եմ, եւ սա պրոֆեսիոնալ հիվանդություն է, բնորոշ բեմում եւ ձայնագրող ստուդիաներում սովորականից աղմուկի ուղեկցությամբ աշխատող երաժիշտներին: Բարեբախտաբար ես դեռ չեմ կրում ծերունական «ականջակալ», բայց վաղ թե ուշ բանը կհասնի եւ դրան»:

Ստինգը դժվարությամբ է երկխոսություն վարում, ավելի շատ հետեւելով խոսակցի շուրթերին: «Ինձ հարց են տալիս, ես միանգամայն այլ բան եմ պատասխանում. իսկական «խուլերի զրույց»:

Թմբկաթաղանթը փրկելու համար երգիչը պարբերաբար այցելում է փարիզյան բժիշկ Ալֆրեդ Թոմատիսին, որը հնարել է բուժման սեփական մեթոդը՝ յուրօրինակ «էլեկտրոնային ականջ»: Սարքը հատուկ «բուժական» հաճախականությամբ հաղորդում է Մոցարտի երաժշտության ակորդները: Հանճարեղ երգահանի ստեղծագործությունները Թոմատիսի կարծիքով մաքրում են ուղեղը եւ ֆիլտրում ականջի բարդ կառույցը: Սա պարզունակ բացատրությունն է ֆրանսիացու իսկապես ցնցող հայտնագործության, որի կառուցվածքն ու գործածության ձեւը բժիշկը խնամքով թաքցնում է:

Մինչ Թոմատիսին հանդիպելը Ստինգը եղել էր բազմաթիվ բժիշկների մոտ, որոնք ընդամենը տարածում էին ձեռքերը եւ փորձում համոզել երգչին, որ նա կայացած մարդ է, իսկական կարողության տեր, ու թող ընդունի դժվարությունը որպես օբյեկտիվ իրողություն: Երգչին նման խորհուրդները չէին մխիթարում: Հիմա շաբաթական 3 պարտադիր սեանսի ընթացքում նրա ականջն «ընդունում է» աստվածային ակորդները: Եվ հազիվ թե դա «Ռեքվիեմն» է...

Ա. Գ.

«Կինը մի գեղեցիկ ծառի չափ անգամ երկարակյաց չէ»

Քիմ Բեսինջերը չի թաքցնում իր տարիքը եւ այն, որ 43 տարեկանում պատրաստվում է լույս աշխարհ բերել իր երկրորդ մանկիկին: Ներկայումս հաջողությունը կինոյում նորից ժպտում է նրան. Բեսինջերը սկսել է նկարահանվել մի ֆիլմում, ուր կատարում է թանկարժեք պոռնկուհու դերը: Նկարահանումներն անցկացվում են կինոաստղի հարազատ քաղաքում եւ նա հրաշալի հնարավորություն ունի աշխատանքի ընդմիջումներն անցկացնել փոքրիկ դստեր հետ: Եվ այս ամենը հակառակ Անդրե Մորուայի կարծիքին, որ «կինը մի գեղեցիկ ծառի չափ անգամ երկարակյաց չէ»:

ՈՒՐՈՒԳՎԱՅ

Ցեղասպանությունը Ուրուգվայի դասագրքերում

Ուրուգվայի կրթական վարչության որոշումով երկրի միջնակարգ դպրոցների երրորդ դասարանների պատմության դասագրքերում տեղ է գտել 1915-ի հայերի ցեղասպանությունը: Դասագրքի հեղինակներն են Սարա Ապատիեն, Հերմինիա Ֆեռն, Մարիա Կալեանան եւ Մարի Սանտրին: Հայկական հարցի նյութը պատրաստել է Անահիտ Պալյան Չեքմյանը: Հաղորդելով այս մասին «Յառաջ» օրաթերթը հիշեցնում է, որ Ուրուգվայն առաջին երկիրն է, որ 1965-ին խորհրդարանի որոշումով ճանաչեց հայերի ցեղասպանությունը:

Հ. Օ.

ՖՐԱՆՍԻԱ

Պատվո լեգեոն Ժագ Դեյիրմենջյանին

Ֆրանսիական կառավարության որոշումով, հունվարի մեկի պետական շնորհումների թվում, ճարտարվեստի բնագավառի պատվո լեգեոնի ասպետի աստիճանի կոչումին է արժանացել «Գազ դը Ֆրանսի» տնօրեն հայազգի Ժագ Դեյիրմենջյանը, հաղորդում է «Յառաջ» օրաթերթը:

Հ. Օ.

ԿԱՆԱԴԱ

Ատոմ Էգոյանի նոր մրցանակները

ԵՐԵՎԱՆ, 27 ՀՈՒՆՎԱՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Կանադահայ ճանաչված բեմադրիչ Ատոմ Էգոյանի «Դը Պո Լանդըմեն» ֆիլմը, որն անցյալ տարի Կաննի միջազգային փառատոնում արժանացել է ժյուրիի հատուկ մրցանակին, նոր պարգեւներ է «հնձել» Տորոնտոյում անցկացված կանադական մրցանակակիր կինոնկարների փառատոնում: Այն միանգամից արժանացել է ութ պարգեւի՝ լավագույն ժապավեն, լավագույն բեմադրիչ, լավագույն դերասան եւ այլն:

ԱՄՆ

Հայկական ռադիոժամը ներկայացված է Ինտերնետում

ԵՐԵՎԱՆ, 27 ՀՈՒՆՎԱՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Բոստոնում հրատարակվող «Արմինիըն միրըր սփեքթեյթըր» թերթը գրում է, որ Ռոդ-Այլենդում ձայնասփռվող Պրովիդենսի հայկական ռադիոժամը մտցված է Ինտերնետ: Ամեն շաբաթվա ծրագիրը մտցվում է համակարգչի մեջ, եւ աշխարհում ցանկացած մարդ ցանկացած պահի կարող է լսել այդ ծրագիրը: Ինչպես հաղորդում է «Ամերիկայի ձայն»-ը, Ինտերնետի այդ էջը «Սբ. Սահակ ու Մեսրոպ» հայկական եկեղեցու համայնքային կազմակերպության՝ ինտերնետային ցանցում ստեղծված էջերից մեկն է: Եկեղեցական կազմակերպություններից յուրաքանչյուրի համար նույնպես կան այդպիսի ինտերնետային էջեր:

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ ՍՊՈՐՏ

Առանց Ռոնալդոյի

Բրազիլիայի հավաքականի գլխավոր մարզիչ Մարիո Զագալոն հրապարակել է այն 18 ֆուտբոլիստների ազգանունները, որոնք կմասնակցեն ԿՈՆԿԱԿԱՖ-ի Ոսկե գավաթի խաղարկությանը։ Մրցաշարը, որին կմասնակցեն Հյուսիսային ու Կենտրոնական Ամերիկայի եւ Կարիբյան ավազանի երկրները, կանցկացվի փետրվար ամսին։

Բրազիլացիների թիմում այս անգամ հանդես չի գա աշխարհի թիվ 1 ֆուտբոլիստ Ռոնալդոն։ Սակայն առանց նրան էլ աշխարհի չեմպիոնների կազմը մեծ ուժ է ներկայացնում։ Գավաթի խաղարկությունում հանդես կգան Ռոմարիոն, Էդմունդոն, Ջե Մարիան, Էմերսոնը, Էլբերը, Դենիլսոնը, Ժունիորը, Տաֆֆարելը եւ ուրիշներ։

Ի դեպ, Ռոնալդոն հայտարարել է, որ աշխարհի լավագույն ֆուտբոլիստի մրցանակը նվիրում է չունեւոր եւ հիվանդ երեխաներին։

Ֆուտբոլի արքա Պելեն

ՖՈՒՏԲՈԼ

Հարված Վենեյբլսին

Անգլիայի ամենահայտնի մարզիչ Թերրի Վենեյբլսին (ժամանակին նա ղեկավարել է երկրի հավաքականը) կրկնակի հարված են հասցրել։

Գերագույն դատարանը վճիռ է կայացրել, որը նրան արգելում է յոթ տարվա ընթացքում զբաղվել ակումբային ֆինանսական գործերով։ Այժմ Վենեյբլսը նաեւ հարկադրված է թողնել առաջին խմբում հանդես եկող «Պորտսմուտ» թիմի նախագահի պոստը։ Նա տիրում է ակումբի արժեթղթերի ստուգիչ փաթեթին։

Ճանաչված մարզչին ընդհանուր առմամբ 19 մեղադրանք է ներկայացվել։ Վենեյբլսը պարտավորվել է նաեւ փոխհատուցել հայցվորի՝ առեւտրի եւ արդյունաբերության նախարարության վնասը, որը հասնում է 500 հազար ֆունտ ստեռլինգի։ Նախարարության ներկայացուցիչը՝ Նայջըլ Գրիֆիթսը դատարանում հայտարարել է. «Մենք ընդունում ենք նրա որպես ֆուտբոլային մարզչի մեծ նվաճումները, բայց նույնիսկ ազգային հերոսներին անթույլատրելի է այդ կերպ վարվել գործարարության բնագավառում»։

Սակայն, փաստաբանների ասելով, գործարար աշխարհում «որակազրկումը» չի նշանակում, թե Վենեյբլսը զրկված է մարզչական աշխատանքի հնարավորությունից։ Հիշեցնենք, որ նա այժմ Ավստրալիայի հավաքականի գլխավոր մարզիչն է։

Առաջատարը փոխվեց

Իտալիայի առաջնությունում 17-րդ տուրից հետո տեղի ունեցավ առաջատարի փոփոխություն։ [illegible]նից հետո, երբ նախորդ 16-րդ տուրում առաջատարը Միլանի «Ինտեր»-ը իր դաշտում անսպասելիորեն 0-1 հաշվով պարտություն կրեց «Բարի» թիմից, իսկ Թուրինի «Յուվենթուսը» հյուրընկալվելիս հաղթեց «Բոլոնիային» (3-1), նրանց միջեւ միավորների տարբերությունը հասավ 1-ի։ Վերջին տուրում թուրինցիները նույն հաշվով առավելության հասան «Ատալանտայի» նկատմամբ (երկու գնդակ խփեց Զինեդին Զիդանը), իսկ «Ինտերը» չկարողացավ պարտության մատնել «Էմպոլիին» (1-1)։ Այսպիսով, առաջին տեղում է «Յուվենթուսը»՝ 38 միավոր, իսկ Ռոնալդոյի եւ Ջորկաեֆի թիմը առաջատարից հետ է մնում 1 միավորով։

Որոշվել են նաեւ երկրի գավաթի խաղարկության կիսաեզրափակիչ բոլոր չորս մասնակիցները։ Դրանք են «Յուվենթուսը», «Միլանը», «Պարման» եւ «Լացիոն»։

Կիսաեզրափակիչ խաղերում, որոնք կանցկացվեն փետրվարի 18-ին եւ մարտի 11-ին, կհանդիպեն «Միլան»-«Պարմա», «Յուվենթուս»-«Լացիո» զույգերը։

Անակնկալներ...

Անսպասելի բաներ են կատարվում Իսպանիայի առաջնությունում։ «Բարսելոնը» եւ Մադրիդի «Ռեալը», որոնք մրցաշարային աղյուսակում մրցակիցներից զգալիորեն առաջ էին անցել, այժմ անհաջողություններ են կրում։

Վերջին տուրում հանդիպելով «Ռեալ Սոսյեդադի» հետ, «Ռեալը» պարտություն կրեց 2-4 հաշվով։ Հավանաբար, խաղն այլ ելք կունենար, եթե մադրիդցիների պաշտպան, բրազիլացի Ռոբերտո Կառլոսն իրացներ 11 մետրանոց տուգանային հարվածը։

Առաջատարից անցնելու լավ հնարավորություն էր ստացել «Բարսելոնը», սակայն կատալոնացիները անհաջողության մատնվեցին «Լա Կորունյա» թիմի հետ խաղում՝ 1-3։ Ընդ որում, «Բարսելոնը» 2 գնդակ իր դարպասում ընդունեց վերջին 8 րոպեների ընթացքում։ Հետաքրքիր է, որ Իսպանիայի առաջնության նախկին առաջատարը վերջին 4 խաղերում 13 գնդակ է բաց թողել։

Զամմերը մնում է, Սոուզան՝ գնում

Գերմանիայի հավաքականի եւ Բորուսիայի «Դորտմունդ» թիմի պաշտպան, նշանավոր Մաթիաս Զամմերը հերքել է այն լուրերը, թե իբր ինքը մտադիր է հրաժեշտ տալ հարազատ թիմին ու ընդհանրապես մեծ ֆուտբոլին։

Զամմերը մնում է «Դորտմունդում», սակայն այդ թիմին հրաժեշտ է տալիս մեկ այլ նշանավոր ֆուտբոլիստ՝ Պաուլո Սոուզան։

Վերջերս նա անհաջող էր հանդես գալիս գերմանական «Բորուսիայի» կազմում, եւ ակումբի ղեկավարները որոշեցին ազատվել նրանից։ Այժմ պայմանագիր է կնքվել Միլանի «Ինտերի» հետ, եւ Սոուզան հանդես կգա իտալական այս հանրահայտ թիմում։

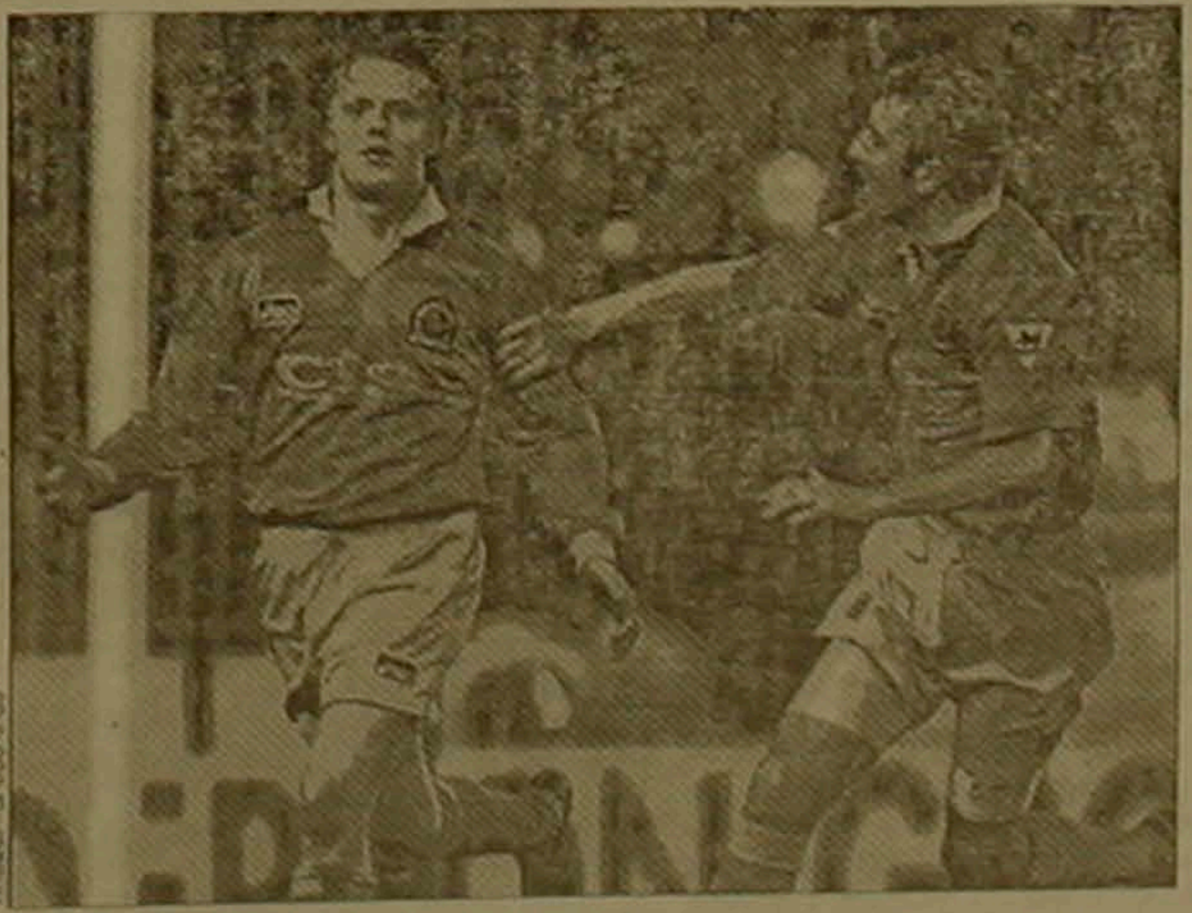

ՇԱԽՄԱՏ

Արա Մինասյանի հինգերորդ հաղթանակը

Գյումրեցի միջազգային վարպետ Արա Մինասյանը հիանալի է խաղում Իսպանիայի Ուբեդա քաղաքում շարունակվող շախմատի խոշոր միջազգային մրցաշարում։ Յոթերորդ տուրում Արան պարտության մատնեց կուբացի ճանաչված գրոսմայստեր Նոգեյրասին։ Սա հայ շախմատիստի երրորդ անընդմեջ, իսկ ընդհանուր առմամբ՝ հինգերորդ հաղթանակն է այս մրցաշարում։ Այժմ Մինասյանը 5,5 միավորով բաժանում է երկրորդ տեղը՝ միայն կես քայլով զիջելով միանձնյա առաջատար, ուկրաինացի գրոսմայստեր Տիմոշենկոյին։

Մեր մյուս պատվիրակները եւս, առաջվա նման, շատ վստահ են խաղում։ Հերթական տուրում հաղթանակներ տարան նաեւ Կարեն Մովսիսյանը, Լեւոն Արոնյանը, Էլինա Դանիելյանը. ոչ-ոքի խաղացին Կարեն Ասրյանը, Արսեն Եղիազարյանը, Վիգեն Միրումյանը, Աշոտ Նադանյանը, Վարուժան Հակոբյանը, եւ միայն Գաբրիել Սարգսյանը պարտություն կրեց։

Յոթ տուրից հետո, Մինասյանից բացի, առաջատար խմբում գտնվում են Հայաստանի եւս մի քանի ներկայացուցիչներ՝ գրոսմայստեր Մովսիսյանը, միջազգային վարպետներ Ասրյանը եւ Արոնյանը, որոնք ունեն 5-ական միավոր։ Եղիազարյանը վաստակել է 4,5, Դանիելյանը, Միրումյանը, Հակոբյանը՝ 4-ական միավոր։

Հիշեցնենք, որ Ուբեդայում խաղում են մոտ 150 շախմատիստներ, այդ թվում՝ ավելի քան 30 գրոսմայստերներ։

Գ. Հ.

ՀՈԿԵՅ

Գավաթը «Սամինային»

Ավստրիայի Ֆելդկիրխ քաղաքում ավարտվեց հոկեյի եվրալիգայի խաղարկության եզրափակիչ փուլը՝ «Չորսի մրցաշարը»։

Մրցաշարին, որն անցկացվեց «Ֆորարլբերգհալլե» սրահում, մասնակցեցին տեղի «Սամինան», Չեխիայի «Պետրա» (Վսետին), ինչպես նաեւ Ռուսաստանի երկու թիմեր՝ «Դինամո» (Մոսկվա) եւ «Տորպեդո» (Յարոսլավլ)։

Այս երկու թիմերը իրար հետ մրցեցին կիսաեզրափակիչ խաղերից մեկում։ Նվազագույն հաշվով (1-0) հաղթեցին մոսկվացիները։ Մյուս կիսաեզրափակիչ հանդիպման ժամանակ ավելի ուժեղ գտնվեցին ավստրիացի հոկեյիստները։

Չեմպիոնի կոչման համար պայքարում հանդիպեցին «Սամինան» ու «Դինամոն»։ Խաղասկիզբը հաջող էր Ռուսաստանի ներկայացուցիչների համար։ Սակայն երկրորդ խաղակեսում ավստրիացիները հավասարեցրին խաղի հաշիվը, իսկ այնուհետեւ առաջ անցան եւ ի վերջո հաղթեցին։

Այսպիսով, եվրալիգայի չեմպիոնի գավաթը նվաճեց Ֆելդկիրխի «Սամինան»։ Թիմի հաջողությանը մեծապես նպաստեցին լեգեոնականները՝ կանադացի եւ շվեդ հոկեյիստները։

Հետաքրքիր է նշել, որ «Դինամոյի» համար գավաթը նվաճելու փորձը թվով 7-րդն էր եւ՝ 7-րդ անհաջողությունը։

Ռուսաստանի թիմը պարտություն կրեց նաեւ 3-րդ տեղի համար պայքարում. «Պետրան» 3-1 հաշվով առավելության հասավ «Տորպեդոյի» նկատմամբ։

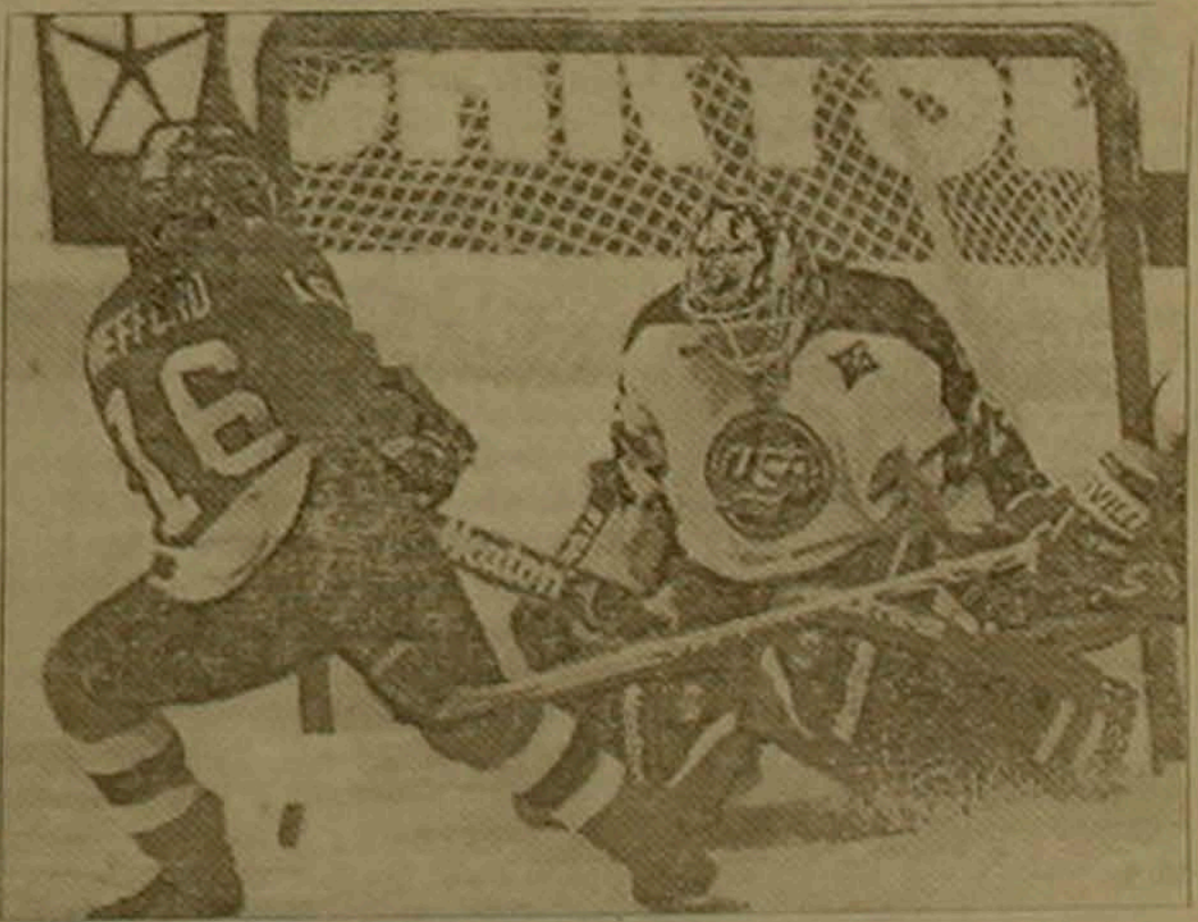

Թենիս. Ավստրալիայի բաց առաջնությունում

Մելբուռնում ավարտին է մոտենում «Մեծ սաղավարտ» շարքի չորս խոշոր մրցաշարերից առաջինը՝ Ավստրալիայի բաց առաջնությունը։

Կանանց մրցաշարում պայքարը շարունակողների թվում է աշխարհի ուժեղագույն թենիսիստուհի Մարտինա Հինգիսը։ Շվեյցարուհին համառ պայքարում (6-4, 4-6, 6-4) պարտության մատնեց Ռուսաստանի հույս Աննա Կուռնիկովային։ Հաջող է խաղում նաեւ Ատլանտայի օլիմպիական չեմպիոնուհի Լինդսեյ Դավենպորտը (ԱՄՆ)։ Իր 17-ամյա հայրենակցուհի Վենուս Վիլյամսի հետ հանդիպման առաջին փուլը նա տանուլ տվեց 1-6 հաշվով։ Շատերին թվում էր, թե Վիլյամսը, որը վերջին շրջանում զգալի հաջողությունների է հասել, հեշտորեն կհաղթի փորձառու մրցակցուհուն։ Սակայն Դավենպորտը կարողացավ առավելության հասնել հաջորդ երկու խաղափուլերում (7-5, 6-3)։ Ուժեղագույնների թվում է նաեւ ֆրանսուհի Սանդրին Թեստյուն, ինչը անակնկալ պետք է համարել։

Ընդհանրապես, մրցաշարը, հատկապես տղամարդկանցը, հարուստ է անակնկալներով։ Դեռ մեկնարկային խաղերում պայքարից դուրս մնացին այնպիսի ուժեղ թենիսիստներ, ինչպիսիք են Մարկ Ֆիլիպուսիսը (Ավստրալիա), Գորան Իվանիշեւիչը (Խորվաթիա), Թոմաս Մուստերը (Ավստրիա), Մայքլ Չանգը (ԱՄՆ) եւ ուրիշներ։

Ցավոք, հետագա պայքարից դուրս մնաց նաեւ Անդրե Աղասին։ Մի շարք տպավորիչ հաղթանակներից հետո նա հանդիպեց իսպանացի Ալբերտո Բերասատեգիի հետ։ Առաջին երկու փուլերում Աղասին հաղթեց միեւնույն 6-3, 6-3 հաշվով, սակայն մյուս երեքում մրցակիցն ավելի ուժեղ գտնվեց (6-2, 6-3, 6-3)։

Տղամարդկանց մրցումներում, Բերասատեգիից բացի, պայքարը շարունակում են Մարսելո Ռիոսը (Չիլի), Նիկոլաս Կիֆերը (Գերմանիա), Փիթ Սամփրասը (ԱՄՆ), Պետր Կորդան (Չեխիա)։

ԹԵԹԵՎ ԱՏԼԵՏԻԿԱ

Բարձր արդյունքներ

Թեթեւատլետները ձմեռային ընդմիջումից հետո կրկին մրցասպարեզ են մտել։ Մի շարք երկրների մարզահրապարակներում տարբեր կարգի մրցաշարեր են անցկացվում։

Գերմանիայի Հալլե քաղաքում անցկացված մրցումների հերոսները Նիգերիայի մարզիկներն էին։ Դեփրոսն Էզինվան հաղթեց 60 մետր տարածությունում։ Նույն մրցաձեւում առաջին տեղը գրավեց հեռացատկի օլիմպիական չեմպիոնուհի Չիոմա Օջուկվան։

Աչքի ընկան նաեւ տանտերերը։ 60 մետր արգելավազքում հաղթեց Ֆալկ Բալցերը՝ նախկին ԳԴՀ-ի նշանավոր արգելավազորդուհի Կարին Բալցերի որդին։ Չառլզ Ֆրիդեկը հաղթեց եռացատկում՝ 17,10 մ, որը բավական բարձր արդյունք է։ Ձողացատկի մրցումներում ուժեղագույնը Դանիի Էկերն էր, որը հաղթահարեց 573 սմ բարձրությունը։

Գերմանիայի Կառլսռուէ քաղաքում անցկացված միջազգային մրցումներում 3000 մետրում աշխարհի ռեկորդ սահմանեց եթովպացի Հայլէ Գեբրսելասիէն 7.26.14

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

ՏԵՂԵԿԱԳԻՐ

Հայաստանի իշխանությունները նորից մեղադրվում են մամուլը կաշկանդելու մեջ

Հունվարի 15-ին, Սմիթսոնյան ինստիտուտի Վուդրո Վիլսոնի անվան կենտրոնի (Վաշինգտոն) գրադարանում հրապարակվեց «Պարադոքսներ Կովկասում. Ադրբեջանում եւ Հայաստանում ԶԼՄ-ների ազատության վիճակի մասին տեղեկագիրը», որը կազմել է վետերան լրագրող, Բոստոնի «Նորթիստըրն» (Հյուսիս-արեւելյան) համալսարանի ժուռնալիստիկայի դպրոցի տնօրեն (դեկան) Նիկոլաս Դանիլոֆը: Տեղեկագիրը թողարկել է ամերիկյան «Լրագրողների պաշտպանության կոմիտե» հասարակական կազմակերպությունը:

Տեղեկագիրը պատրաստելու համար կոմիտեն Դանիլոֆին գործուղել է Ադրբեջան եւ Հայաստան՝ անցյալ տարվա ապրիլ-հունիս ամիսներին: Ամերիկացի մասնագետ լրագրողը հանդիպել է երկու երկրների պարբերական մամուլի խմբագիրների, լրագրողների եւ մարդու իրավունքների պաշտպանությամբ զբաղվող կազմակերպությունների ներկայացուցիչների հետ:

Տեղեկագրում, ինչպես եւ դրա ներկայացման ժամանակ հնչած Դանիլոֆի ելույթում, հավասարության նշան է դրվում Ադրբեջանում եւ Հայաստանում մամուլի անազատ վիճակների միջեւ: Հայտնվում է, որ մինչ Ադրբեջանում գործում է խորհրդային տիպի գրաքննությունը, Հայաստանում այն գործում է քողարկված ձեւով՝ պետական այրերի կողմից լրագրողների բանավոր, երբեմն նաեւ ֆիզիկական սպառնալիքների եւ ճնշումների ձեւով: Ադրբեջանում մամուլի նկատմամբ բռնություններին տեղեկագրում հատկացվել է 16 էջ: Հայաստանի բաժնում հեղինակը մեզ «խղճացել» է՝ նվիրելով ընդամենը... 4 էջ:

Տեղեկագրի ներկայացման հանդիսությանը ելույթ ունենալով, Լրագրողների պաշտպանության կոմիտեի նախագահ Վիլյամ Ա. Օրմանը հայտնել է, թե վերջերս երկու երկրներում մտցվել են սահմանափակումներ ռազմական եւ քաղաքական տեղեկատվության մեջ: Օրմանը հայտարարել է, որ եթե երկու երկրները ցանկանում են միանալ արեւմտյան երկրներին, ապա պարտավոր են անկախ ԶԼՄ-ների ազատ ու անկաշկանդ գործունեությունն ապահովող միջոցառումներ ձեռք առնել:

«Պարադոքսներ Կովկասում» տեղեկագիրը կոչ է անում Ադրբեջանի եւ Հայաստանի իշխանություններին հարգել ազատ մամուլի գոյությունը եւ գոյատեւման իրավունքը: Միաժամանակ, տեղեկագիրը խորհուրդ է տալիս ԱՄՆ-ի իշխանություններին հիշյալ երկրների պատասխանատուների հետ հանդիպումների ընթացքում միշտ բարձրացնել մամուլի ազատության հարցը եւ շեշտել այդ ազատության ապահովման անհրաժեշտությունը, ինչպես նաեւ այդ երկրների լրագրողների վերապատրաստման դասընթացներ կազմակերպել ու հովանավորել Միացյալ Նահանգներում:

ԳԵՎՈՐԳ ՅԱԶԸՃՅԱՆ

Թուրք գանգստերն էր փակելու Ալիեւի որդու թղթախաղի պարտքը՝ 6 միլիոն դոլար

ՎԱՇԻՆԳՏՈՆ, 27 ՀՈՒՆՎԱՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Ինչպես գրում է «Վաշինգտոն թայմս» թերթը իր հունվարի 26-ի համարում, Թուրքիայի պատմության մեջ ամենամեծ քաղաքական սկանդալի, այսպես կոչված «Սուսուրլուկի գործի» ընթացքում բացահայտված նոր փաստերը կարող են լուրջ վնաս հասցնել Թուրքիայի հարաբերություններին էներգակիրներով հարուստ իր հարեւան Ադրբեջանի հետ:

Անկարայի թերթերը հաղորդել են, որ հունվարի 26-ին Ադրբեջանի մայրաքաղաք Բաքվում նոտա է հանձնվել Թուրքիայի դեսպանին, որով կոչ է արվում Թուրքիայի իշխանություններին ժխտելու այն տեղեկությունները, թե Ադրբեջանի ղեկավարությունն իբր կապեր է ունեցել Թուրքիայում «կազինոյի արքա» անունով հայտնի մի գանգստերի հետ:

Համաձայն թերթերում զետեղված հաղորդումների, դեռեւս 1990 թվականին թուրքական «Էմլակ բանկը» Ադրբեջանի կառավարությանը վարկ էր տրամադրել Ադրբեջանում հյուրընկալվող օտարերկրյա պաշտոնյաների համար կառավարական տուն կառուցելու համար, սակայն այդ վարկն օգտագործվել է կազինո կառուցելու համար, որը հանձնվել էր «կազինոյի արքա» Թոփալին: Վերջինս խոստացել էր փակել Ադրբեջանի նախագահ Հեյդար Ալիեւի որդու Իլհամ Ալիեւի թղթախաղից գոյացած 6 միլիոն դոլար պարտքը:

Բաքվի արձագանքներից հետո Թուրքիայի վարչապետ Յըլմազը հանդիպել է Թուրքիայում Ադրբեջանի դեսպան Ալի Նեւրուզօղլու հետ եւ ափսոսանք հայտնել, որ այդ փաստերը հրապարակվել են թուրքական մամուլում: Փաստերը, որոնք հաստատում են Ադրբեջանի ղեկավարության կապը Թուրքիայի հանցաշխարհի ներկայացուցիչների հետ, տեղ են գտել Թուրքիայի վարչապետի գրասենյակի պատրաստած «Սուսուրլուկի գործի» վերաբերյալ զեկուցման մեջ: Մեկնաբանների կարծիքով, հրապարակված փաստերը կարող են վնաս հասցնել Թուրքիայի այն փորձերին, որոնք նպատակ ունեն համոզել Ադրբեջանին Կասպիականի հիմնական նավթի փոխադրման նավթամուղն անցկացնելու Թուրքիայի տարածքով: Թերթերը գրում են, որ Ալիեւն սպառնացել է չեղյալ հայտարարել փետրվարին ծրագրված իր այցը Թուրքիա:

Ռուսաստան. ՊԱԿ-ը վերածնվում է

ՄՈՍԿՎԱ, 27 ՀՈՒՆՎԱՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: «Ռուսաստանի բոլոր հատուկ ծառայությունները, որոնք խորհրդային տարիներին մտնում էին ՊԱԿ-ի կազմի մեջ, դարձյալ կմիավորվեն մեկ կառույցի շրջանակում», պնդում է «Իզվեստիա» թերթը: Նոր կառույցը կլինի Ազգային անվտանգության նախարարությունը: «Այդ սուպեր գերատեսչության ղեկավարումը կվստահվի նախագահի աշխատակազմի ղեկավարի տեղակալ Եվգենի Սեւոստյանովին», հաղորդում է թերթը:

«Անվտանգության դաշնային ծառայության եւ Սահմանապահ դաշնային ծառայության միաձուլումը թույլ կտար լուծելու այդ զույգ գերատեսչությունների մի շարք խնդիրներ», թեման շարունակում է «Ռոսիյսկիե վեստի» թերթը: Միասնական կենտրոնից գործողությունների կոորդինացումը թույլ կտա ավելի համաձայնեցված լուծելու երկրի անվտանգության, պետական սահմանի պահպանության եւ հակահետախուզական աշխատանքների իրականացման հարցերը, գրում է թերթը:

Յասեր Արաֆաթը մերժեց փուլ առ փուլ Քլինթոնյան տարբերակը

27 ՀՈՒՆՎԱՐ, «ԱԶԱՏՈՒԹՅՈՒՆ», ՌԿ, ՌՖԻ, DW: Իսրայելի վարչապետ Բենիամին Նաթանյահուն ուսումնասիրում է մերձավորարեւելյան խաղաղ գործընթացը շարունակելու վերաբերյալ ԱՄՆ նախագահ Բիլ Քլինթոնի առաջարկները: Այդ մասին հաղորդել է Նաթանյահուի գլխավոր խորհրդական Դավիդ Բար Իլանը: Նախորդ շաբաթ Վաշինգտոնում առանձին հանդիպումներ ունենալով Իսրայելի վարչապետ Նաթանյահուի եւ Պաղեստինի առաջնորդ Արաֆաթի հետ՝ Քլինթոնը, ըստ «Վաշինգտոն փոստ» թերթի, առաջարկել էր փուլային տարբերակով հետ քաշել իսրայելական զորքը Գազայի գոտու տարածքի 10 տոկոսից, պաղեստինցիների կողմից անվտանգության երաշխիքների ուժեղացման դեպքում: Իսրայելի վարչապետի գլխավոր խորհրդականն ասել է, թե Նաթանյահուն դիտարկում է զորքերի հետքաշումը երկու կամ երեք փուլերով իրականացնելու տարբերակը: Սակայն Յասեր Արաֆաթն այսօր մերժեց Բիլ Քլինթոնի առաջարկը եւ Իսրայելից պահանջեց կատարել 95 թվականի Օսլոյի համաձայնագրով նախատեսված բոլոր զորքերի հետքաշումը: Պաղեստինի ինքնավարության ղեկավարներից մեկի խոսքերով, Արաֆաթը արաբական երկրների ղեկավարների հետ պայմանավորվել է մոտակա ժամանակներում անցկացնել գագաթաժողով, որի նպատակը կլինի մերձավորարեւելյան խաղաղ գործընթացը վերականգնելու ուղիների որոնումը: Գազայում գտնվող «Համաս» շարժման առաջնորդ շեյխ Ահմեդ Յասինն անցած ուրբաթ օրը կարծիք էր հայտնել, որ Բիլ Քլինթոնի հետ կապված նոր սկանդալը կազմակերպվել է հրեաների կողմից, որպեսզի հնարավորություն չտրվի ԱՄՆ նախագահին ճնշում գործադրել Իսրայելի իշխանությունների վրա: Մինչ այդ սկանդալը Բիլ Քլինթոնը պահանջում էր, որ Իսրայելը կատարի ավելի վաղ ստանձնած պարտավորությունները՝ կապված զորքերի դուրսբերման հետ: Երկուշաբթի օրվա փարիզյան որոշ թերթեր նույնպես վկայեցին, որ վերջին սկանդալը մեծապես խանգարեց Արաֆաթի այցին եւ օգուտ բերեց Իսրայելին: Մասնավորապես, Արաֆաթի եւ Քլինթոնի բանակցությունների ավարտից հետո տեղի ունեցած մամուլի ասուլիսում լրագրողների հարցերը մեծամասամբ կապված էին այդ սկանդալի հետ:

ADANA
COMMERCIAL BANK

ԻՆՉՊԵՍ ԴՐԱՄԱԿԱՆ ՓՈԽԱՆՑՈՒՄՆԵՐ ԿԱՏԱՐԵԼ ՀԱՅԱՍՏԱՆ

«Ադանա» բանկը հայտարարում է Հայաստան շտապ փոխանցումներ կատարելու սպասարկում ծառայությունների ոլորտի ընդլայնման մասին: Այսուհետ 24 ժամվա ընթացքում ձեզ կարող են փոխանցումներ կատարել աշխարհի ցանկացած կետից եւ գործնականորեն Ռուսաստանի բոլոր տարածաշրջաններից «Ադանա» բանկի, «Կրեդիտ-Մոսկվա» բանկի եւ Ռուսաստանի Արտաքին առեւտրի բանկի (Վնեշտորգբանկ) մասնաճյուղերի թղթակցական ցանցի միջոցով:

Մոսկվայից եւ Սանկտ Պետերբուրգից դրամական փոխանցումների իրականացման փոխսագրույքը՝ 1%: Ռուսաստանի տարածաշրջաններից փոխսագրույքը՝ 1% կամ առնվազն 10 դոլար:

Ձեզ սպասում ենք հետեւյալ հասցեներով՝

Մոսկվայում՝ «Կրեդիտ-Մոսկվա» ԲԱԲ
Մոնետչիկովսկի 6-րդ նրբանցք, 8 (մետրոյի «Պավելեցկայա» կայարան): Հեռ. 237-55-93, 233-42-43
Սանկտ Պետերբուրգում՝ «Կրեդիտ-Մոսկվա», «Սանկտ-Պետերբուրգսկի» մասնաճյուղ
Սադովայա փող., 54 (մետրոյի «Սադովայա» կայարան):
Հեռ. 310-19-67, 310-13-69
Երեւանում՝ «Ադանա» բանկ
Հայաստանի Հանրապետություն, Երեւան, Նալբանդյան 5:
Հեռ./Ֆաքս՝ +(885)39 07157, +(885) 2 585980
Տելեքս՝ (64) 243340 ADANA SU

ՌՈՒՍԱՍՏԱՆԻ ԱՐՏԱՔԻՆ ԱՌԵՎՏՐԻ ԲԱՆԿԻ ՄԱՍՆԱՃՅՈՒՂԵՐԻ ՑԱՆԿԸ

Սանկտ-Պետերբուրգ, Բոլշայա Մորսկայա փ. 29	հեռ. (812)	312-78-00
Բլագովեշչենսկ, Սովետսկիյ նրբ. 65/1	հեռ. (4162)	42-10-47
Խաբարովսկ, Մոսկովսկայա փ. 7	հեռ. (4212)	33-58-13
Վիբորգ, Կրեպոստնայա փ. 16	հեռ. (81278)	2-53-02
Նախոդկա, Շկոլնայա փ. 19	հեռ. (42366)	4-69-71
Նովոռոսիյսկ, Սովետների փ. 47	հեռ. (86134)	5-74-14
Սոչի, Կարլ Լիբկնեխտի փ. 10	հեռ. (8622)	92-73-35
Կրասնոյարսկ, Լենինի փ. 143	հեռ. (3912)	21-85-29
Իրկուտսկ, Սվերդլովի փ. 40	հեռ. (3952)	24-16-72
Ստավրոպոլ, Կոմինտերնի փ. 7	հեռ. (8652)	26-17-54
Կալինինգրադ, Բոլնիչնայա փ. 5	հեռ. (0112)	34-05-00

Ուզո՞ւմ ես
նիհարել մեկընդմիշտ
Զանգահարի՛ր
27-10-21
ժամը 17-ից

Հեռանկարային աշխատանք
Հեռ. 52-10-03 Լիդա

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է
4 սենյականոց բնակարան 115/70 քմ, Չարենցի 52, 3 հարկանի քարե շենքի 2-րդ հարկում:
Հեռ.՝ 55-66-56

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է
4 սենյականոց բնակարան (Դավիթաշեն, II թաղամաս, 3-րդ շենք, բն. 4):
Զանգահարել 72-89-83

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է
2 սենյականոց բնակարան Դեկաբրիստների փ. 5/3 հարկում:
Զանգահարել 24-25-88

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է
առանձնատուն, 80 քառ. մ նկուղ-ավտոտնակով եւ երկու բնակելի հարկով (առանց ներքին հարդարանքի), «Զվարթնոց» կինոթատրոնի մոտակայքում (Մոնումենտ): Կա նաեւ մրգատու ծառերով փոքրիկ այգի:
Զանգահարել 27 22 57 ժամը 10-16, 58 33 26 ժամը 18-23

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է
3 սենյականոց բնակարան Նորքի V զանգ.,
հեռ. 64-93-89, 64-88-85

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է
2 սենյականոց բնակարան, Ֆրունզեի փ. շենք 6, 34 բն., 5 հարկանի շենքի 5-րդ հարկում:
Հեռ.՝ 44-97-40, 58-18-41
(«Հայրենիք» կինոթատրոնի մոտ):

Robin Generators RGX3500
ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ ԵՆ
բենզինով աշխատող միաֆազ էլեկտրագեներատորներ
☎ 529353

հաճախակ.	մաքս. հզ.	նոմ. հզ.	աշխ. ժամ	տարող.
50 Հց	3.0 կվտ	2.5 կվտ	7.1 ժ	13 լ
60 Հց	3.5 կվտ	3.0 կվտ	6.1 ժ	

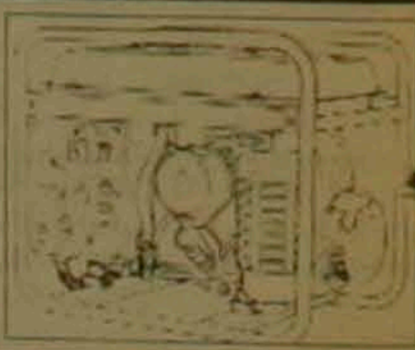

«ՍՓՅՈՒՌ» ՏԵՂԵԿԱՏՈՒ - ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՁԵՌՆԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԵՎ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ
հեռախոսով (589167, 581351) - պարբերաբար հրատարակվող տեղեկագրքերով - մագնիսական սկավառակներով - INTERNET ցանցով (http://www.arminco.com/spyur):

«Տիգրան Մեծ» հրատարակչության տպարան Երեւան-23, Արշակունյաց 2 Գրանցման թիվ 65 Դասիչ 69149 Պատվեր 747 Տպաքանակը 3000 Ստորագրված է տպագրության 27. 01. 1998 գինը 100 դրամ

digitised by A.R.A.R.@